

DRAMA EN TRES ACTES EN VERS CATALÀ

ORIGINAL DE

➤ PERE REIG Y HIOL ◀

*Estrenat ab brillant èxit en lo TEATRO OLIMPO la nit del 24 de
Mars de 1896*

Preu 2 pessetas

BARCELONA

BIBLIOTECA DE LO TEATRO REGIONAL

Ronda de S. Pere, 19 y 21, 1.er 1.ª

1898.

LO GENI DEL MAL

LO GENIO DEL MAL

DRAMA EN TRES ACTES EN VERS CATALA

ORIGINAL DE

➤ PERE REIG Y Fiol ➤

---

*Estrenat ab brillant éxit en lo TEATRO OLIMPO la nit del 24 de
Mars de 1896*

BARCELONA

BIBLIOTECA DE LO TEATRO REGIONAL

Ronda de S. Pere, 19 y 21, 1.er 1.^a

1898

REPARTIMENT

~~~~~

PERSONATJES

ACTORS

<i>Bol</i>	ROSA,	18 anys. . .	<i>D.^a</i> D. Puchol.
<i>Boip</i>	MARÍA,	40 » . . .	» D. Muntal.
<i>flourel</i>	DON CARLOS,	54 » . . .	D. A. Campanyá
<i>Emila</i>	BERTRÁN,	50 » . . .	» M. Canut.
<i>Sula</i>	ARTURO,	24 » . . .	» J. Planas.
<i>Enyon</i>	ALFREDO,	26 » . . .	» J. E. Morant.
<i>Man</i>	CRIAT,	30 » . . .	» V. Cladellas.

Epoca actual

~~~~~

Queda fet lo dipòsit que marca la lley, á fi de prevenir tots los drets.

Per los que á tals se referesca, dirigirse á D. Joan Molas y Casas, carrer del Hospital, 12 y 14, pis según, ab qui ó be ab sos corresponsals deurán enténdrers los qui vulgan representarlo.

ACTE PRIMER

Sala de confiansa d' una casa principal. Al fondo una porta ab forillo y balustrada de jardí. A la esquerra primer terme balcó, y porta en segón terme. A la dreta primer terme porta y ximenea en segón. En totas las portas y balcó cortinatjes. Repartit per la escena, un moble artístich. taula de centro, cadiras, sillons y sofá. Sobre la ximenea y mobles grupos d' espelmas encesas posadas en artístichs candela-bros. Sobre la taula, joyero ó tarjetero, llibres, diaris y timbre, campanilla. Dreta ó esquerra las del actor.

ESCENA PRIMERA

MARÍA

MARÍA (*Figuraré arreglar la sala*).
Y quin rebombori 'ns porta
á casa aquet ditxós ball,
tot lo dia gent que truca
portant dulces ó be rams.
Quans encárrechs á mi sola,
fins ne tinch d' aquet Bertran,
que perque 's vell de la casa
mana mes qu' un general.
Jo no se com la senyora
pot sofrirlo al seu devant;
s sempre ab la cara farrenya,

674378

sempre portant lo cap baix
 que no 'm deixa l' ay al cor
 tement fassi un disbarat.
 Ja está vist, avuy al dia
 es la desgracia mes gran
 que 's pot tení, está al servici
 d' una casa principal.
 Lo senyor tot son raresas,
 pero d' ell ja no 'n faig cas,
 puig se veu que del seu genit
 la culpa la te sa edat.
 Pero 'l que no puch comprendre
 es lo cambi tant estrany
 que se observa en la senyora:
 A fe no se que pensar.
 Tant amable qu' era sempre,
 no la deixa 'l neguit may
 y está trista y capficada
 tant alegre qu' era avans...
 Es cosa que no m' explico
 ni la trobo gens del cás. (Pausa).
 De segú hi ha algun misteri,
 hi posaría las mans;
 puig com veig á D. Arturo
 tant atent... la veritat
 casi casi juraria
 qu' es la causa del seu mal.
 Ja veurem en sent al vespre
 celebrant d' ella 'l seu sant,
 si podrá posarla alegre
 lo bullici d' aquet ball.

ESCENA II

MARÍA y BERTRÁN

- BER. (*Cridantla desde 'l fondo*).
 María.
 MAR. (¡Bó, ja 'l tenim!)
 (*Apàrt sense ferne cas*).
 BER. ¡María!
 (*Tornantla á cridar pujant la veu*).

- MAR. (Deume catxasa).
(*Apart*).
- BER. ¿Qué no 'm sent? (*Crit sech*).
- MAR. ¡Ay! Sí... perdoni.
- BER. ¡Com veig no respon!
(*Entrant en escena*).
- MAR. ¿Qué mana?
(*En aquesta escena los actors procuraran marcar sos carácters oposats en especial Bertrán*).
- BER. ¿Cóm está? ¿Ja está corrent l' arreglo de aquesta sala?
- MAR. Si senyor. (*Contestant per forsa*).
- BER. ¿Y 'l tocador?
- MAR. Me sembla que res hi falta.
- BER. Está be. Pot retirarse.
- MAR. (¡Mireu qu' es ja caramada!
¡Ni que fos l' amo del tort!)
(*Apart. Bertrán mostrará impaciencia*).
- Ja me 'n vaig... que 'l senyó ho mana.
- BER. ¡María! (*Cremat*).
- MAR. Be home... no cridi, tingui si pot, mes catxassa.
- BER. Es que no compreñch María porque aixís te de parlarme, ni se després de tants anys porque al respecte tant falta.
- MAR. ¡Respetarlo! ¡Si, are hi corro, no tindria poca gracia!
- BER. Ja te sort que la senyora li deixa pendre massa alas, que sinó...
- MAR. —Be: ¿Qué faría?
- BER. Res: Y surti de la sala.
- MAR. ¡Ah si! Donchs miri cumpleixo, aqui 'm quedo, y santas pasquas.
(*Bertrán ab rábia reconcentrada*).
- BER. Miri, deixim está en pau, y fassi lo que li manan.
Don Cárlos ho ha dispost;
á veure si aixís s' acaba.

- MAR. Sempre 'l mateix estribillo;
sempre don Cárlos ho paga.
- BER. Ja sab que lo que m' ordenan
cumplirho exacte m' agrada.
Sab també que fa molts anys
que administro aquesta casa;
que 'm consulta mes d' un cop,
que m' ascolta; y mas paraulas
casi sempre han sigut ordres
que han tingut de respectarse.
Ab aixó, pensi María
á que s' exposa desde are,
si va seguint com segueix
de lo que li dich burlansen;
puig si vull, ni un instant mes
serveix en aquesta casa.
- MAR. ¡Qué diu! Vaija está de broma,
may l' hauría fet tant plaga,
(Rihent ab burla).
y veig que no 'm coneix prou
al parlarme com me parla.
(L' agafa pe 'l bras posantse seria).
¿Ha olvidat que de petita
y lo mateix que una mare,
he cuidat á la senyora
mestressa d' aquesta casa?
¿Qué no sab que 'l casament
que 's va fer per sa desgracia,
mes d' un cop m' ha fet pensar
que vosté 'n va ser la causa?
- BER. ¡Jo!
- MAR. Si, vosté: Mes deixemho
- BER. *(Apart).* (¡Un llamp'pogués trossejarte!)
- MAR. Donya Rosa al seu costat
m' hi te com una germana,
y com no, si bondadosa
no ha pogut may olvidarse
que jo váreig recullir
l' últim sospir de sa mare.
- BER. ¡Com! ¿Vosté vegé la mort?...
- MAR. Si senyor, per qué ho estranya?
- BER. Estranyaro, no.

MAR. Compiengui llavors qui deu respectarse. Sápiga que donya Rosa al quedar desamparada y sola, va recullirla familia de pobre classe á qui ja servia avans de que tornés de montanya. Lo que va plorar la pobre no pot en res compararse, sent per ella tant sols jo la seva única esperansa. Vo 's pot vosté imaginar lo disgust que hi hagué á casa, quant mes tart y tot de cop don Cárlos va demanarla. De casament al poch temps recordi que va parlarse, y vosté, be ho sab be prou com si del mal fes d' arcangel, va treballar sens descans, pera vencer tot obstacle: y ab un amor imposat que lo seu cor destrossaba, com un somni 's va trobar ab don Cárlos enllassada.

BER. Donchs si es cert tot lo que diu, y tenintla com germana, perque avuy millor destino de donya Rosa no alcansa; y perque lo tractament ab ella vosté no abaixa?

MAR. Perque váreig fe 'l propósit que del punt que fos casada, seria per mi no mes la senyora de Albirana.

BER. (*Impacient*).
Be, veurá, deixems de rahons que no tenen importancia. Fassim si vol lo favor de sortir d' aquesta sala.
(*Apart*). (Temps me queda per pensar

- com podré inutilsarte).
- MAR. Passiho be... senyor Bertrán.
(*Ab to burlesch*).
- BER. ¡María!
- MAR. Tingui catxasa...
(*Apart tot anantsen pel fondo esquerra*).
(Lo que 's d' ell, jo no m' en fio).
(*Bertran queda mirant per ahont se 'n va Maria dihent apart*).
- BER. (Ets una espina qu' es clava,
y l' aresta verinosa
aixís que punxa s' arranca).
(*S' asenta quedant un moment pensatiu*).

ESCENA III

BERTRÁN

(*Sortint del estat pensatiu diu ab ràbia reconcentrada*).

Que tinga aquí d' ofegar
lo foch de la meva ràbia,
clóurem la boca quan
m' abrusa d' infern la flama,
y dibuixar en mos llabis
la complacenta rialla,
quan lo verí que destilan
mataría al sol contacte;
es lo mes gran sacrifici,
es lo mes gran dels sarcasmes.

(*Pausa*).

Creus tal vegada, María,
que lograrás humillarme,
creus tú que parlantme aixís
conseguirás imposarte?
No ho creguis no, fes y espera,
mes guardat que 'l temps avansa;
y aviat com bravanta fera

sentiréu tots ma petjada.
 De vostre pau falaguera
 no 'n veuréu quedar ni rastre,
 prompte daré fi á la empresa
 per mí fa molts anys somniada.
*(Sobrecitat al ser en aquet final, s'
 atura de cop veigent entrar á
 donya Rosa.*
 ¡Pero callem! ¡La senyora!

ESCENA IV

BERTRÁN y ROSA

ROSA *(Entra per la porta de la esquerra.
 Va vestida ab bata).*

María.

(Cridant sense reparar en Bertrán).

¡Ah!

(Reparant en Bertrán).

BER. De sortir acaba,
 puig don Cárlos m' ha ordenat
 que 'l servey deixés las salas.

ROSA És que María no 's conta
 com á servey de la casa,
 y las ordres qu' ha rebut
 á n' ella may no l' alcansan.

BER. Es que 'l senyor.....

ROSA Be, no temi,
 fassi 'l favor de buscarla,
 y l' hi diu que vinga aquí
 que soch jo, qui la demana.

BER. *(Reconcentrant sa rabia y apart).*
 ¡No 'm venguis, oh sort traydora!

Vaig.

(A Rosa).

ROSA *(Apart)* (Quín mirar, Verge santa!)

BER. ¿No vol res mes?

ROSA No recordo...

*(Bertrán se 'n va fondo esquerra.
 Rosa al veurel sortir diu).*

¡Aquest home ma sanch glassa!

ESCENA V

ROSA

Ja 'm sembla no pot la festa
(S' acosta al fondo y mira á fora).
 que lo meu marit prepara
 tardar molt á comensar
 puig hi ha burgit á la sala.
 Per mi sí, que de tristesa
 mes de goig será causa.
 Sols me plau la soletat,
 sol l' estar sola m' agrada.
 L' esclat d' aquesta alegría
 siga veritat ó falsa,
 son espurnas que m' abrusan
 lo cor, y 'm recreman l' ánima,
 calsinosos munts de penas,
 dols qu' el goig mes ardent glassan,
 desvaneixent y fent cendras
 alegrías desitjadas.
 Aquesta munió febrosa
 que 's diverteix quan retalla,
 es mon desitx no sentirla,
 mon goig viuren apartada.

(Petita pausa).

Avuy celebra 'l meu sant.
 ¡Quín contrast! Per ma desgracia
 avuy també fa quinse anys
 que morí ma pobre mare.
 ¡Oh mare! Si no m' haguessis
 órfona y abandonada
 deixat, y haguessis viscut
 aprop meu: ¡Oh Verge santa!
 Avuy segú que no fora
 la senyora de Albirana.
 En Cárlos me fa respecte
 mes qu' espós, me sembla pare,
 y no puch ferlo felís,

ni podré per ma desgracia;
 puig com mes amant se 'm mostra
 mes lo meu cor lo retxassa.

(S' assenta prop de la taula y 's queda pensativa).

¡A quina terrible lluyta
 estich, Senyor, condempnada.

ESCENA VI

ROSA y MARÍA

(Aquesta última ve pel fondo esquerra' aturantse en la porta pera contemplar á Rosa. A poch y pausadament s' acosta á n' ella dihent).

MAR. No se per qué senyoreta,
 ha d' estar sempre tant trista,
 vosté que per tot la voltan
 las miradas y caricias,
 los obsequis y finesas
 de don Cárlos, que l' estima.
 ¿Per qué donchs, sempre la pena
 es lo roséch de sa vida,
 semblant las sevas miradas
 com lo cel d' un núvol día?

ROSA ¿Per qué 'm parlas d' aquet modo?
 ¿Per qué preguntas, María,
 lo que sabs millor que jo
 ja que coneixas ma vida?
 Dius que visch obsequiada,
 que don Carlos es ma ditxa...
 ¡Ma ditxa! Y m' ompla de fel
 lo cálzer d' or de ma vida.

(S' aixeca y agafa per la ma á María).

¿Sabs, María, qué 's amor?

MAR. ¡Senyoreta!

ROSA ¿Ho sabs, María?

Segú que nó, y si ho sabessis
 d' altre modo 'n parlarias.
 ;Amor! Es paraula mágica,
 que del cor enclou l' enigma.
 És un foch que si'ls anys colgan
 en lo cor sempre respira,
 y si 's descolga després,
 flama 's tornan sas guspiras
 qu' encenent potent foguera
 l' arbola tot desseguida.
 Es un incendi que may
 s' apaga, y creix, s' aviva
 ab las ilusions que 's forja
 que l' hi fan de combustible.

Ditxosa sí, la criatura
 que ab lo cor encés, estima,
 y estimant, es estimada
 tant com lo seu cor desitja;
 no com jo, que sent l'amor
 lo sol de la meva vida,
 visch entre tenebras, sense
 auroras d' hermosos días.
 ¿Sabs are lo qu' es amor?
 Si ho sabs, carinyosa míram,
 y digas si creus encare
 que soch ditxosa y felissa.

MAR. Senyoreta, no desmayi,
 Sab que don Carlos l' estima,
 y la fredor del seu cor
 (si es que aquesta fredó hi siga)
 poden tenirne la culpa
 los negocis que l' amohinan.

ROSA ¡Los negocis!... Tens rahó,
 no hi pensaba... anem María.
 (*Va per entrar á la porta lateral
 esquerra, pero María, sens casi
 seguirla diu.*)

MAR. Anem sí, vinch neguitosa,
 que no puch tení alegría
 mentres vegi la tristesa
 que sas miradas indican,
 y que no puch soportar,

jo que ab vosté compartía
 los tendres jochs de la infancia
 que lligaren nostras vidas.

*(Rosa que anaba ja á ja passar la
 porta, al sentir aixó recula fins
 tornar prop María dihent:)*

ROSA Mes com vols estiga alegre
 demanantme un impossible,
 si aquí dins, pesars s' hi tancan
(Senyalant al cor).

en lloch de placenta ditxa.
 Tú no sabs lo que sofreixo,
 de segú no ho sabs, María,
 si tant sols ho sospitessis
 d' altre modo 'm parlarías.

*(Pausa tot mirant que ningú
 escoltés).*

Era nena, una criatura,
 divuyt anys no més tenia
 quan ni sense darmen compte
 ab don Carlos vaig se' unida.
 No ignoras que 'n lo mon sola
 vaig quedar sent molt petita,
 sense coneixe al meu pare
 y perdent per ma desditxa
 á la meva pobre mare
 que 'l meu pensar may olvida.
 Al quedar en lo mon sola
 va ampararme una familia,
 que anys després pera don Carlos
 me demaná simpatías;
 y sens contar en la edat
 que ja sabs me la triplica,
 vaig escoltar las ofertas
 que ab son enllás m' ofería;
 sens preveure el pervenir
 d' un amor, que com la ditxa,
 quan tú més voldrás gosarla
 més se 't torna un impossible.

MAR. Recordo bé aquesta historia,
 pero don Carlos l' estima,
 y no deixa un sol moment

de buscarli goig sens mida.
Sino, bé ho demostra 'l ball
que fa días organisa
pera avuy celebrá 'ls anys
de vosté...

ROSA Deixa, María.

(*Ab tristesa*).

MAR. Jo ja sé que las edats
igualarlas no es possible,
perque ell té l' hivern al cor
quan el seu l' estiu hi nía.
Que ditxosa pot ser fora
si pogués ell, com l' espina
que s' arrenca quan se 'ns clava,
arrenca anys de sa vida.

ROSA ¡María!

MAR. Sé, senyoreta,
que li dích un impossible,
que igualar los anys no pot
lo desitj ni la mentida.

ROSA Si pogués com don Arturo...
(*Posantli la ma á la boca perque
calli y mirant anguniosa per tot.*)

¡Oh per Déu, calla, María!
¿Per qué posas en tots llabis
aquet nom? May més lo digas.

MAR. ¿Que potser?...

(*Sorpresa*).

ROSA Calla y escolta
ja que has obert ma ferida.

(*Petita pausa, y baixant la
veu diu:*)

Un secret de la meva ánima
á confiarte vaig, María;
y 't prego que los teus llabis
may porta d' hont surti sían.
Un amich del meu espós
sols era sempre á ma vista
aquet jove; mes no hi ha molt
qu' una extranya simpatía,
fou causa que 'l llas sagrat,
nús fosque 'ls nostres cors lliga.

D' allavors plora 'l meu cor,
llarga y penosa es ma vida,
puig l' amor per ell creixent
haig de ofegar aquí dintre.

(*Senyalant al cor*).

Trist amor, que com la roca
que 's despenya y va á la abisme,
contra 'l meu cor s' estrella
y al fons del infern s' estima;
pero 'l detura...

MAR.

¡Don Carlos!

ROSA

(*Vegent la figura de don Carlos al fondo*).

Dissimulem. Ves María.

(*María se 'n va per la porta lateral esquerra. Don Carlos que haurá entrat pel fondo dreta, fa un petit moviment de desconfiansa al veurer la sortida de María, entra pausadament en escena fins posarse al costat de Rosa*).

ESCENA VII

ROSA y DON CARLOS

DON C. (*Vestit de frach, corbata y guants blancs*).

Cóm aquí tan retirada
te trobas encare, Rosa,
sent aixís que 'ls convidats
los salons fa temps que 'ns honran?
¿Que no 't plau potser tal festa?
¿No la creus prou deliciosa?

ROSA

Sí, Carlos.

DON C.

Llavors, qué esperas?

ROSA

Es que no 'm trobo gens bona.
He passat molt mala nit...
estich cansada... febrosa...
ni sé 'l que tinch jo mateixa...

no estich alegre, ni...

DON C. (Alarmat). ¡Rosa!

ROSA Mes per xó no 't dongui pena,
seré al ball dintre mitja hora.

DON C. ¡Oh no, no! que ta salut
es primer que 'l ball que 's dona.

(Petita pausa, don Carlos abra-
ssantla).

Mes ¿qué tens esposa meva,
per qué 't veig fa temps plorosa?
¿T'hi faltat sense pensarmho?

ROSA No, Carlos.

DON C. No, dius. ¡Y ploras!

Jo que aquí vinch persuadit
perque al ball ja tots t' anyoran;
de trobarte en mitj del goig,
sorrisenta y amorosa;

al passar la porta aquella
com la nau que pel mar vola,
m' hi trobat ab que una onada
del amor, la nau esfonsa.

M' hi trobat com l' aucellet
que per los seus fillets vola,
que al portarlos l' aliment
rebotar sent en sa ploma,
lo fort plom del cassador
que li dona mort traydora.

¿Qué 's, donchs, Rosa, lo que 't passa?
per qué 't veig tant angoixosa?

¡Será potser! ¡No, no, perdona!

(Primer desconfiat, després amo-
rós, suplicant).

ROSA ¡Oh, Carlos! Per Deu allunya
pensaments que així 't trastornan.

Es que cada cop que vé
lo meu sant, á ma memoria
neix lo negre y trist recort
de la mare carinyosa.

De la mare, que 'n lo mon
lo seu nom ningú 'm recorda,
y que casi no més sé
que morí per Santa Rosa.

Per xó, Carlos, un moment
deixam que ploï aquí sola,
sens que 't dongui ma tristesa
lo pesar qu dius que 't dona;
déixam que un moment al quarto
entri per cambiar de roba,
y no passis per mí pena,
cap pesar te dongui Rosa.

*(Se 'n va per la porta esquerra.
Carlos queda parat seguintla
ab la vista).*

ESCEÑA VIII

DON CARLOS

¡Que no passi per tú pena!
Cóm puch viure ab alegría,
si 'l teu dol de día en día
veig que ab lo meu s' encadena?
Sol d' estiu, que á la tardor
veig depressa com t' inclinas,
flor hermosa, que d' espinas
vas teixint tot lo meu cor.
Al contemplar ta tristesa
neix la meva sens dar queixa:
¡Per qué 'l día, oh Deu, feu neixe
que 'm va prendá sa bellesa!
Del meu pas, ella á tot hora
sembla qu' es la que m' acusa,
y al lluny veig encar confusa
negre sombra venjadora.
Sombra que per tot arreu
va seguintme ab insistencia,
sombra que en ma consciencia
es per mí 'l cástich de Déu.
¡Mes de Rosa 'l pur amor
en la terra qui es que 'm roba!
¡Si fos...!
*(Dominat de cop per un pensament,
pero desfentho seguit).*

¡No, no, ni una proba!
(Bertrán apareix pel fondo esquerra sens moures de la porta).
 BER. Don Arturo Salvador.
(Anunciant dit personatge).

ESCENA IX

DON CARLOS y BERTRÁN

DON C. ¡Ah!
(Girantse ràpidament y reposantse tot seguit).
(Reprimims) (apart).
(Alt). Qu' entri aviat
 si es que de mí necessita.
 BER. Diu que sols una visita
 que motiva l' amistat.
 DON C. (¡Visita y á n' aquesta hora!) *(Apart).*
 Dígali que pot passar.
 Després vina, hem de parlar
 tant bon punt ell sigui fora.
(Bertrán se 'n va pel fondo esquerra).

ESCENA X

DON CARLOS, á poch ARTURO
 ALFREDO y BERTRÁN

(L' últim entra fins al peu de la porta del fondo acompanyant-los y un cop los hi ha donat la entrada se 'n va per la porta lateral dreta).
 CAR. ¡L' Arturo parlar ab mí,
 y ferme passar recado
 quan ell sab que sens cuidado
 pot quan vulga entrar aquí!
 ¡Es estrany!

que ja sab qu' está en sa casa;
ja que habent de fe 'ls honors
de la festa qu' es prepara,
tinch are lo sentiment
de deixarlos.

ALF. Vosté mana.

DON C. Fins á després, don Alfredo.

(Se 'n va pel fondo dihent apart).

(¡Si fos ell! ¡Pensaro espanta!)

ESCENA XI

ARTURO y ALFREDO

ALF. *(Mirant pel fondo los adornos del saló).*

¡Ab quin luxo nos presenta
la tal festa 'l de Albirana!
Quanta hermosa á nostre pas
al crehuar per l' antesala.
Quans cotxes abaix la porta,
quin brill y quanta elegancia;
si 'm faig compte mes que al mon
de ser en terra encantada.

ART. Sempre estás de bon humor.

ALF. Y tú sempre ab una cara...

Y are que hi penso, parlem
de la reyna de la casa.

¿Qué potsé es un serafí
que trastorna 'l cor, ó mata?

ART. Tú ho has dit, y no exageras
fent d' ella tal comparansa.

Un ángel vingut del cel,
y que al cel porta ab sas alas.

ALF. ¿Y com s' explica 'l secret
que bellesa tant preuhada
caygués en las mallas debils
de don Cárlos de Albirana?

- ART. ¡Ay, Alfredo! Es un misteri
que no se com decifrate.
Lo que sols puch dirte jo
que d' ell viu fa temps cansada.
- ALF. ¡Confidencias tú ab sa esposa!...
- (Ab intenció marcada).*
- ART. ¡Alfredo!
- (Sorprés baixant la veu).*
- ALF. — ¡Be, res!... M' extranya.
- ART. Abandona 'l pensament
que 'n ton fron has dat entrada,
y no creguis del Arturo...
- ALF. ¡Noy! ¿Qué tens cua de palla?
- ART. ¡Aixó no! Mes tingas compte
en l lensar certas paraulas,
que molts cops, fins la paret
te orelas per escoltarte.

ESCENA XII

ARTURO, ALFREDO, ROSA, MARÍA, y á son temps,
D. CARLOS y BERTRAN

(Rosa surtint de sas habitacions seguintla María, la que atravessa la escena anantse pel fondo esquerra. Rosa se detura y saludará als dos joves, marcant turbació al mirarse ab l' Arturo. Lo traje d' aquesta será de ball, tot blanch, de seda, guarnit ab flors; guants y vano de plomas blancas. En lo moment d' apareixer se senten pel fondo las acorts de una sinfonía tocada per orquesta).

ROSA ¡Oh, senyors, á que dech l' honra de veurels aquí en sa casa!

ART. Al contrari, la honra es nostra ja que 'ns permet admirarla; y al mateix temps presentarli l' únich amich de ma infancia.

ROSA Sen amich de vosté, Arturo, ho será nostre desde are.

ALF. Als peus de vosté, senyora.

DON C. *(Entrant pel fondo dreta).*

Senyors: Comensa la dansa, y tothom t' anyora, Rosa. Arturo cap á la sala.

ART. *(A Rosa).*

M' atraveixo á demanarli lo primer vals que senyalan.

(Bertran surt en aquet moment per la porta de la dreta y 's queda innóvil mirant als demés fins al final de la escena).

ROSA Acepto.

(Dant lo bras á Arturo).

DON C. *(A Rosa y prenent del bras á Alfredo).*

Pas á la reyna.

ROSA ¡Carlos!

(Reptantlo ab coqueteria).

DON C. Anem: ¡Cor, aguantat!

(Las últimas paraulas ab neguit y apart. Se 'n van, fondo dreta. Rosa del bras de Arturo, al devant, seguintlos en la mateixa forma D. Carlos y Alfredo. Bertran los segueix quedantse al centro de la porta del fondo mirant pel lloch hont desapareixen).

ESCENA XIII

BERTRAN

BER. L' Arturo del bras ab ella...
la ocasió ve preparada:
¡Ja es hora, Carlos, ja es hora
que compreguis ma venjansa!
(*Baixa á prosceni*).

Tú fent com l' altiva torre
que ab sa punta 'l cel forada,
haurás cregut ja sens dupte
que ningú pot humillarte:
¡Donchs no! Que com llamp qu' esquin-
els núvols y esberla 'ls arbres, [sa,
la torre de ta grandesa
pedra á pedra veurás caure,
y ab ella tots los teus somnis
de ditxa y riquesa honrada.
Avuy tots dos en la terra
per nostre fatal desgracia,
(*Se sent tocar un vals*).

punyal tenim de dos puntas
que 'l nostre camí 'ns separa;
y no 'ns deixa agermanar,
puig si ho probém devegadas,
las dos puntas del acer
en los nostres cors se 'ns clavan.
Avuy deixarte en repós
fora deixar ma venjansa,
que si tú sens cor vas neixer
jo vaig neixer sens entranyas.
No creguis donchs que 'm deturi
jo so de la ignoble rassa
del geni del mal que vessa
per tot arreu dolls d' infamia,
y aquet no pot amansirse,
ferse enrera ni pararse.

No, no, Arturo, tos propósitos
abandona, fuig, apartat;
que val mes viure ab honor
tot y viure com visch are
que ab l' amor que m' ofereixes
que 'm portaria á la infamia.

*(Bertran deixa l' amagatall anant-
sen pel fondo dreta dihent).*

BER. ¡Gracias, Deu! Al fi s' entrega,
¡Are al infern!

ROSA ¡Oh, no, calla!

*(Apartantse rápidamente del costat
d' Arturo després d' escoltar lo
que baix l' hi deya mentres par-
lará Bertran).*

ART. ¿Es á dir que prefereixas
viure aquí com una esclava?
¿Ja no 't diu res lo teu cor?

ROSA ¡Arturo! ¡No, no, m' espantas!
*(Va per tirar-se als brassos d' Artu-
ro, y retrocedeix).*

ART. ¿Per qué duptas? Creume, Rosa,
valor, porque 'l temps nos falta.
Avuy la festa qu' es dona
t' ofereix sortida franca;
decideixte, y lluny d' aquí
serem ja á la matina.

ROSA ¿Per qué al qu' es lo meu espós
qu' en mal hora 'l cel va dar-me,
tinch de trepitjarle l' honra
que ab noblesa m' en feu guarda?
Que no sabs que 'l seu estat
es com lo de tendre planta
que ab lo dols calor del sol
va prenent vida y ufana?
Que no veus que si lluny d' ell
me trovés com tu demanas,
moriria igual qu' es mort
la poncella qu' el fret mata?
¡No, no, Arturo! Ves, allunyat,

- deixam plorar ma desgràcia,
y á la passió que 's desborda
posemhi ferma muralla.
- ART. És aquet el pago, Rosa,
que per l' amor meu, guardabas?
¿Que n' has fet de tas promesas?
- ROSA S' han desfet com nuvolada.
- ART. Y lo teu cor: ¿Ahont lo tens?
- ROSA Aquí dins, morint, glassanse.
- ART. ¡Oh, no, calla! Y á temps esborra
lo qu' are dius, ho esperaba.
¡Que 'l teu cor... que dich, mentida!
No 'n tens, puig fas com l' onada,
queformantse mar endintre
se desfá al tocar la platja.
- ROSA Mes l' onada al esclatar,
al desfer sa escuma blanca,
tot ho capola y rebrega,
tot ho arrenca y arrebossa.
- ART. ¿Donchs qu' esperas, que 't detura?
Y es com dius que fa l' onada.
- ROSA Y si accepto: ¿Qui assegura
lo pervenir? ¡No, no, apartat!
Tinch por del remordiment
que seria 'l meu fantasma.
- ART. ¡Allavoras no tens cor!
- ROSA ¡Arturo, per Deu que 'm matas!
- ART. Quedat, donchs, sofreix y plora
ja que 'l pesar no t' esvara.
- ROSA Reflexiona ab calma, Arturo,
que sento que 'l cap me falta
y també que 'l foch del cor
m' impulsa á seguirte ab ansia.
- ART. Valor, Rosa.
- ROSA ¡Jo perjura!
- (*Va per sortir y retrocedeix*).
- ¡No, no, Arturo! ¡Senyor, salvam!
- ART. ¡Rosa!
- (*Ab amor frenétich*).
- ROSA ¡Per Deu t' ho demano!
- (*Suplicant*).

¡Abandonam! ¡Deixam! Calla.

(Arturo insisteix fins que resolta dirá la última paraula ab tó marcat y sech. Arturo la mira, y després de una curta pausa diu ab amargura).

ART. Tú vols que mori, está bé;
moriré, sí, d' anyoransa.
Tú vas obrir en mon cor
d' amor la profunda llaga,
qu' es impossible qu' es tanqui
puig no pot cicatrisarse.
Tu 'm vares fer entreveure
ditxa com cap may somiada;
y al entrar al paradís
de ventura y de bonansa,
me veig llensat tot de cop
al mes horrorós dels antres.
¡Oh! no, no! Tú ja coneixes
que no poden tas paraulas
desfer lo que avuy no pot
la passió que als dos enllassa.
Tú, Rosa, encare m' estimas,
ho conech en tas miradas;
no duptis, y al fi segueix
del amor...

ROSA *(Detenint sa paraula).*

¡Arturo, calla!
No tentis al cor que atreus
á tú, com fill á la mare.

ART. ¡Valor!

(Volentla fer decidir).

ROSA ¡Deu meu!

(Suplicant indecisa).

ART. ¡Rosa!

(Amorós).

ROSA Síga.

¡Perdonam, Senyor!

(Arturo al veurer la decissió de

- ROSA parlá ab místeri fa estona.
 ¡Es á dir que als ulls del mon
 es rebrega la meva honra!
- ART. ¡Ell l' autor de tal vilesa!
 (*Ab rabia*).
- ALF. Arturo, per Deu, escolta.
 Don Carlos, n' estich segur,
 vindrá buscant á sa esposa;
 fes, seguint lo meu consell,
 que la trobi aquí ben sola.
- ART. Mes deixar aixís lo ball
 quan la gent tan enrahona,
 no pot ser.
- ALF. (Y si don Cárlos
 ab la seva mullé 't troba?)
 (*Apart y baix á Arturo*).
- ART. (Es molt cert).
- ALF. Anem, Arturo.
- ART. No pot ser.
 (*Després dirigintse á Rosa diu*).
 ¡Deixarte Rosa!
- ALF. ¡Sento passos!
 (*Corra cap al fondo*)
 ¡Ell ve aquí!
- ROSA ¡Si pogués obrir la porta!
 (*Corrent de nou cap al seu quarto*).
- ALF. Digam ab franquesa, Arturo,
 es fals, lo que al ball se conta?
- ART. No, pero guarda 'l secret.
- ALF. Fons del mar, será ma boca.
- ROSA (*Sortint del quarto*).
 A la fi he trobat la clau;
 ja queda franca la porta.
 Arturo, més no 't detinguis,
 cuita per Deu, qu' el temps vola!
- ALF. (*Que haurá tornat á mirar pel
 fondo*).
- ART. S' en torna cap als salons.
 Tinch por de deixarte, Rosa.

ROSA No passis per mí cap ansia.
ART. T' esperaré.

(*Donantli la mà*).

ROSA No, abandonam.

ART. ¡Abandonarte! ¡Impossible!
Mes si ets tú qui m' abandona,
prega á Deu per ma existencia.

ALF. ¡Arturo!

(*Impacient deixant el fondo*).

ART. T' espero, Rosa.

(*Ab tó sech y segur. Rosa obra la porta del seu quarto per lo que entran Arturo y Alfredo*).

ESCENA XVI

ROSA

ROSA De no seguirte y quedarme
hi va la teva existencia;
sembla que no tens conciencia:
¡Com puch, Deu meu, defensarme!

(*Pausã*).

No, ja no puch viurer mes
per lo mon esclavisada;
la porta tinch franqueijada:
¡Adeu, Carlos!

(*Va per sortir, mes al ser prop la porta's detura*).

¡Y després!

¡Després! Negre realitat,
negre núvol que m' endola;
com l' aussella que revola
tot buscant la llibertat;
Que al mirar lo seu estat
veu la porta descuidada,
y fugint d' una volada

la pobreta á poch s' adona,
 que 'l seu pas, la mort l' hi dona
 quan se creya llibertada.
 Faré jo 'l fi de l' aussella:
 jo que 'm sento lo meu cor
 presoner per un amor
 que 'm consum, per negre estrella.
 D' aquet dol que m' atropella
 llibertarme vol l' Arturo;
 com lo pas aquí asseguro
 preveyent mon pervenir;
 viure com visch, es morir;
 tinch prou forsas, no 'm deturo.

(*Toca 'l timbre*).

ESCENA XVII

ROSA y MARIA

(*Pel fondo esquerra*).

ROSA María.

MAR. ¿Qué 'm demanaba?

ROSA Sí: Estich cansada del ball,
 y voldria retirarme.

MAR. ¡Tant depressa! Qu' és estrany.
 Si la festa are 's comensa;
 las amigas que dirán?

ROSA Lo que vulgan; sents María,
 y segueixme.

MAR. Molt he está.

(*Se 'n va per la porta lateral es-*
querra).

ESCENA XVIII

D. CARLOS y BERTRAN

(*En conversa y pel fondo dreta*).

BER. Lo que dich es cert, don Carlos,
 jo 'ls he vist, los hi escoltat,
 y per lo que han dat á entendre

es armarli aquí un parany.
 DON C. ¡Feya temps que ho sòspitava!
 (*Concentrant sos pensaments*).

¡Molt be, Arturo, molt be está!
 Abusar de ma franquesa,
 prevaldres de l' amistat...

(*Mogut per una idea*).

Bertrán: Vesten á la sala,
 sigas sombra del seu pas;
 y lo que vegis, á dirrho
 vens sense perdre un instant.

BER. D' aixó no 'n passi cuidado.

DON C. No t' allunyis per si acás.

(*Bertrán se 'n va fondo dreta, y al
 ser á la porta diu apart mi-
 rantse á don Carlos*).

BER. (Ja 'ns veurém aviat, don Carlos,
 y sabrás qui es en Bertrán).

ESCENA XIX

D. CARLOS

(*Al ser fora 'n Bertrán, s' assenta
 vora la taula quedan un rato
 pensatiu, mentres se senten los
 acorts de l' orquesta tocant un
 ball*).

DON C. No puch mes, lo plor m' ofega;
 fora ser molt inhumá,
 quan per ella, avuy á casa
 semblant festa he preparat.
 Qu' amarga es nostre existencia,
 allí dintre disfrutant,
 mentres aquí la tristesa
 te assentat lo seu palau.
 ¿Y la culpa es de l' Arturo?

¿Es Rosa la criminal?
No: La culpa es tota meva...
¡Meva! Tampoch: de 'n Bertrán.
Ell va fer entrar á casa
á aquet jove pe 'l meu mal;
ell va ser qui va ajudarme
tot de cop á pendre estat;
ell avuy las confidencias
contra Arturo 'm va portant
y m' ajuda ab sos consells
fentmel veurel com rival.
Molt estrany es aquet cambi,
qu' el conech ja fa molts anys;
y l' interés que demostra
may l' había senyalat.
No se per qué 'l cor m' acusa,
sento que 'm bull lo meu cap;
y sento que la venjansa
lo meu foch va revifant.
¡Qu' es lo que 'm passa! ¡M' ofego!
sento abrusarsem la sanch.

(Pausa curta).

Siluetas en foll desordre
la forma humana agafant;
las veig arremolinar-se
boy corrent d' assí y d' allá.
Una dona que 'm suplica
ab l' honra llensada al fanch;
un tendre fillet que 'm plora,
la pérdua d' aquet mes tart.
¡Després, tornar á ser sol!
¡Passar temps, passar molts anys!
¡A la fi casarme, oh Deu,
com cástich de ma maldat!
Després, mil tristas angunias:
Pel llot la meva honra: ¡Sangl!
Per tot sombras y misteris:
¡La mort! ¡Oh, per caritat!
Aparteus de mi fantasmas
del meu desvari; apartaus,
y per compassió deixaume,

fugin, fugint del devant!
*(Abatut, queda aguantantse lo cap
 ab las mans).*

ESCENA XX

D. CARLOS y MARIA

*(Sortin de las habitacions de Rosa
 ab dugas cartas, una á cada
 má, y sens reparar ab don
 Carlos).*

MAR. Te, m' ha dit, aquesta carta
 á don Carlos la darás;
 y aquesta altre, á don Arturo
 tú mateixa fes á mans.
 No ho entench.

DON C. *(Sortint del abatiment y reparant
 ab María).*

¿Ahont va, María?

MAR. ¡Don Carlos!

*(Sorpresa, y amagant ab llestesa
 detrás del vestit la má que por-
 tará la carta dirigida á don
 Carlos).*

DON C. ¿Qué l' hi ha passat?
 ¿Per qui porta aquesta carta?

MAR. Pera vosté.

(Allargantla ab por).

DON C. Donchs en paus.

(Prenentla).

Vagi y busqui á la senyora
 per si ja 's vol retirar.

MAR. Com l' he deixada en lo quarto
 ja 's deu haber retirat.

DON C. ¿Dins del quarto diu que 's troba?

MAR. Sí senyor.

DON C. ¡Cas molt estrany!
¿Y es d' ella potser la carta?

MAR. M' ha dit que li fes á mans.

DON C. Pot anarsen.

MAR. (*Apart, tot anansen pel fondo dreta*).

(Si 'm descuido,
m' hauria l' altre atrapat).

ESCENA ÚLTIMA

D. CARLOS á son temps BERTRAN

DON C. ¡Per qué 'm bull la ma traydora
que la carta está aguantant!

(*Mira 'l sobrescrit, y s' aixeca com
mogut per un llamp*).

¡Dirigida á don Arturo!

¡Oh!

(*L' obra frenétich y mira l' escrit*).

¡Y firmada! ¡Mal rellamp!

¡Deu de Deu!

(*Trucant lo timbre*).

¡Ja tinch las probas!

BER. Senyor?

(*Desde 'l fondo*).

DON C. ¡Las probas, Bertrán!

(*Ensenyantli la carta*).

Una carta que María
are mateix m' ha donat.

(*Llegeix*).

«Arturo: A la fi cumpleixo,
»vindre á trobarte mes tart;
»per salvar, com veus, ta vida
»mon repós m' estich jugant.

»En Carlos á n' aquesta hora
 »ma sortida crech sabrá;
 »puig per ell, á la María
 »altre carta l' hi he donat.
 »A ta sort m' entrego, Arturo...

(Para de llegir).

¡Y el seu nom aquí al final!
 ¡Oh, m' han dat l' una per l' altre!
 Jo detindré lo seu pas.
 ¡Quína venjansa! ¡Terrible!

BER.

¡Senyor!

(Com volent intercedir).

DON C.

¡Venjansa, Bertrán!
 Ves correns, y á la María
 la sortida tancarás.
 ¡Rosa!

*(Cridantla entrant á son quarto y
 sortint desesperat).*

¡Oh, per la porta falsa!
 ¡Malehit siga aquet ball!

BER.

¡Don Carlos, no 's precipiti!

(Posántseli al devant).

DON C.

¡Apartat!

BER.

¿Mes ahont va?

DON C.

Tens rahó. Tinguem prudencia,
 no temis, ella demá.
 Are... á disfressarme l' honra.
 Are... á divertir-me al ball.

*(Se 'n va fondo dreta ab rialla con-
 treta per la rabia. Bertrán lo
 segueix y 's queda dret á la
 porta del fondo, mirantsel ab
 rialla sarcástica boy senyalant-
 lo, mentres se senten los acorts
 de l' orquesta: Cuadro. Teló
 pausat).*

ACTE SEGÓN

Casa de Arturo: Antesala ó vestibol d' entrada d' un taller ó estudi de pintor. Al fondo centre porta ab cortinon tapis y timbre eléctrich á son costat. En lo mateix fondo part dreta porta mampara que será de entrada al taller estudi, al altre costat fondo esquerra, un moble vitrina ab objectes y ropatjes antichs, esposats com á museo. En lo costat lateral dreta balcó, y porta en lo costat lateral esquerra; aquesta y lo balcó cortinatjes.

Prop del balcó y tirat á prosceni una taula antiga del estil de Enrich II. A sobre, llibres, albums, retratos, diaris, ilustracions, etc., etc. A son costat silló de baqueta, per las parets, cuadros, tapissos, armas, panoplias, etc., etc. Vora las mateixas, cadiras artísticas totas diferentas de dibuix y tapissos, pedestals ab bustos, y en lo recó de la esquerra, caballet de pintor ab una pintura á sobre.

ESCENA PRIMERA

ARTURO

ART. (*Assentat prop la taula figurant acabar de llegir un llibre*).

Ja ni llegint puch trobar
consol á mon gran torment,
(*Tirant lo llibre demunt de la taula*).
torbat lo meu pensament

no se qué fer ni pensar.
 Haurá Rosa tingut cor
 per contar sa lleugeresa!
 No pot ser, semblant flaqueza
 no es pòsible ab son amor.
 Ella á fugir s'avenía
 ab mí allá ahont fos... Com pensar
 qu' el llabi pogués contar
 lo que son cor no voldría!
 No, no, reposat Arturo,
 deixa 'l neguit que t'abrassa:
 ¿Mes puch tornar á sa casa?
 A ferho no m'aventuro.
 Com puch avuy presentarme
 al devant del seu marit...
 Si al recort d'aquesta nit
 puch vendrem sols al mirarme.
 Podré fer callar la veu
 de la gent que, maliciosa,
 en mormurar viu joyosa
 d'aquet fet que sols sab Deu:
 Impossible es que á tal mengua
 s'avingui la societat,
 que li fa la falsetat
 mentres posi en joch sa llengua.
(Queda capficat. Petita pausa y va-
riant de tó diu maquinalment).
 Ve á n' el mon la criatura
 de son destino ignoranta,
 y ab tendre é insegura planta,
 sen nin, creu gosar ventura.
 Ja gran, si per desventura
 d'amor entra en lo combat,
 ja ve la societat,
 y ab tota sa lleugeresa,
 d'aquell ser fa bona presa
 sens tenirli pietat.
 Llavor ab crudel ardor
 li persegueix tots los passos,
 deslligant de cóp los llassos
 que sent nin lligá ab amor.
 ¡Ay d'ell! Si lo deshonor

li sembla podé entreveurer,
 que allavors pera distreurer
 un temps que á passar no alcanza;
 tant y tant es lo que avansa
 qu' una honra en terra fa jeurer.

(*Pausa curta*).

Aixó avuy á ma vista
 trobaré á la societat,
 avuy deuré se ultrajat
 essent d' ella la conquista;
 avuy lo meu nom d' artista
 será per ella embrutit;
 avuy ab son gran neguit,
 d' un fet que 'n mí sols reposa,
 farà que al veurer á Rosa
 tothom la signi ab lo dit.
 ¡Oh societat asquerosa!
 Vil reptil que 'l cor rebregas,
 qu' el cos pe 'l llot arrossegas
 rebejanthi neguitosa:
 Que t' enroscas afanyosa
 ton verí per tot llessant;
 y 'l fibló á l' honor clavant
 vas tant avant en ta empresa,
 qu' ets lo mirall de baixesa
 hont l' enveja es va mirant.
 Ja se qu' ets molt enganyosa,
 y se que la sort avara
 á ser joch de tu 'm prepara
 y m' esperas neguitosa.
 Serás donchs tan rencorosa
 que no vullgas endolsar
 la verí de ton parlar
 que sens dupte en mí ja llessas...
 ¡Impossible! Quan comensas,
 sempre al fi vols arribar.

(*Queda pensatiu*).

ESCENA II

ARTURO y ALFREDO

(Ve pel fondo quedant parat al veurer lo posat d' Arturo. Després avansa fins á tocarlo per l' espatlla). Lo traje d' aquet ser  ternu cendr s ab americana y barret tou).

ALF.   Ja est s capficat, Arturo?

ART. Hola ets t ?

(Indiferent).

ALF.   Qu  tens, que 't passa?

Mira 'm fas por que algún dia perdis la rah ...

ART. No m' espantas.

Soch tant f lis en la vida que sols la mort pot salvarme.

ALF. No penso jo, com t  pensas.

ART. Perque la ditxa t' ampara.

Perque senser lo teu cor y sense màcula guardas; perque l' amor sabs de cert que   n'   t  't dur  la calma, perque veus falagador un pervenir de bonansa, y en fi, perque encar la pena no ha vingut   trastornarte.

ALF. No per cert, que mes d' un cop també lo pesar m' alcanza.

ART.   Has estimat?

ALF. Ab deliri.

ART. Llavors no tinch que parlarte.

ALF. Vaig estimar, com tu estimas,   un  ngel, y per desgracia va voler la mort un dia fer   trossos ma esperansa.

ART. Pero 'l vuyt que sents al cor
 pot altre cop omplenarse,
 quan lo meu deu consumir-se
 perduda tota esperansa.
 Comprens, Alfredo, comprens
 per qué no puch tenir calma?
 No comprens lo crú torment
 que 'm tortura? No reparas
 que valdría mes morir-se
 que no viure com visch are.

ALF. Comprench aquets sufriments,
 los comprench, mes no m' alcança
 que tu mateix t' apesaris.
 Creume á mí, del dol, quan passa,
 es millor pendren la part
 mes petita; ja que avara
 la ventura al costat nostre
 passa 'l mateix qu' un fantasma.
 Passa com lo pensament,
 t' omplena 'l teu cap, t' esvara
 y trastorna tos sentits;
 si 's retira, mes avansa.
 Y com un núvol de fum
 que t' enrotlla al temps que passa
 y que al voler ab las mans
 retenir sa boyra blanca,
 veus al fi que s' evapora
 sens deixar ni un petit rastre.
 Qui es qu' en lo mon no te un nom
 pressedit d' alguna fama
 que no conti dins sa historia
 un epissodi ó be un drama?
 Tú 'n tens un: Drama d' amor,
 donchs ja ho sabs, pit y á l' aygua.
 Que 'n treurás ab tal tristesa,
 ni que guanyas capficante;
 creume Arturo, fes com jo.
 ¿Qué tens pó? No sigas plaga.

*(Arturo se 'l mira y sortint del
 abatimen, diu).*

ART. No, Alfredo, ja sabs be tú,

que no es valor lo que 'm falta.
Si temo, temo per ella,
per ella es la por que 'm glassa.

ALF.

Ja t' hi ho dit, y ho repeteixo,
pensa 'l que fas, pero ab calma.

(*Cambi de tó*).

Y per cert, may m' has contat
com vas d' ella enamorate.

ART.

Ja 't vaig dir qu' era un misteri
que ni se com explicartel.

ALF.

Es vritat qu' aixó vas dirme
al abandonar sa casa.

ART.

Donchs qué vols?

ALF.

¿Qué vull, Arturo?

ART.

Sí. ¿Qué vols?

ALF.

¿No 'm tens confiansa?

ART.

Aixó ni en broma t' ho passo!

ALF.

¿Donchs per qué 'l motiu me callas?

ART.

Es que ni se jo mateix
la manera de contartel
ni combinant mos recorts
puch darten idea clara.

Mes ab tot perque compregas
que no 't tinch cap desconfiansa,
vaig á complauret y jutja
després de saber la causa.

(*Senyala una cadira á Alfredo que
s' assenta*).

De quan vaig venir al mon,
misteri es, que no l' alcansan
mos recorts; no mes se que orfe,
puig no coneguí al meu pare,
y de la que 'm va dar vida
tampoch memoria 'n tinch clara,
en un col-legit modest,
ignoro qui va portarme.

Allí tú sabs tan com jo
quina va ser nostre infancia,
y allí tú sabs vam sellar
aquesta amistat sagrada.

No ignoras que 'n vaig sortir,
per ordres que van donarse

al director del col-legi.
 ¡Tu recordas com plorabam!
 Completats los meus estudis,
 y portat per ma amagada
 que no he lograt descobrir
 á pesar de ma constancia,
 sent de ma vida l' enigma
 que no té explicació franca,
 vaig comensar lo dibuix,
 y com afició portaba
 á la pintura, mes tart,
 y com somni que passa,
 en una bona acadèmia
 com á deixeble quedaba.
 Vaig després fe oposicions
 que mon pincell va guanyarlas,
 y d' aqui vaig aná á Roma
 per millor perfeccionarme.

(Pausa curta)

Complerts los vint y cinch anys
 vaig regresar á la patria,
 obrint al poch temps l' estudi
 fonament de ma desgracia.
 Un dia vingué 'n Bertrán
 portant l' especial encarrech,
 de que pintés lo retrato
 de don Carlos de Albirana.
 No se quin pressentiment
 á resistirme 'm portaba
 á pintar aquell retrato
 que ab afany m' encomanaban;
 pero tals van ser los medis
 de que 's valgué, y tal sa manya,
 que als poch dias mon pincell
 á don Carlos retrataba.
 Van comensar las visitas
 fins á cert punt motivadas
 per sortir be de l' empresa
 prólech de mas tristas ansias.
 Després tingué que pintar
 de Rosa la bella imatje;
 y las visitas que foren

al comensar molt escassas,
á poch sense darmen compte
las prodigaba ab constancia.
Y al ficsarme un dia en ella,
comprenent per sa mirada
que no era del tot ditxosa
ab don Carlos de Albirana,
vaig atrevirme á donarli
de millor temps esperansas;
sens preveure que 'l consol
que jo donarli intentaba,
á mí m' anaba faltant
perdentlo mes qu' ella encare.
Mon amor vaig oferirli,
y agrahida va escoltarme,
perque sens dupte 'l rebía
com nectar que 'ns dú la calma,
y sens contar que 'l que estima
no pensa, nostres ánimas,
ab perfumada cadena
de flors, quedaren lligadas.
Pero al volguer fugir lliures
portant la ilusió per alas,
aquella hermosa cadena
estret dogal va tornarse;
y feixuga com lo ferro
la vegerem per desgracia
al caurens l' espessa vena
á torta argolla reblada.
L' argolla ja deus compendre
qu' es don Carlos de Albirana,
las cadenas que 'ns hi lligan
la societat ab sa farsa;
y 'ls nostres cors amantíssims
lluytant en semblant batalla,
han de glatir consumintse
sense poder rebelarse.
¿Comprens lo meu sufriment
coneguda ja la causa?
Creus que podré conseguir
la meva perduda calma?
No veus, Alfredo, ma vida

presa pel funest fantasma
de somnis desvanescuts
que s' aixecan per migrarme?
No veus á trossos, per terra,
una honra tota enllotada?

(Ab excitació creixent).

No la veus? Donchs be, esperat,
demá podrás contestarme.

Y allavoras te diré

si es que ho permeten mas ansias:

¡Mirala bé, no es mentida!

¡Aqui la tens: Trepitjada!

¿No sabs qui ferho ha pogut?

¿Que no ho sabs? ¡No! Donchs pásmat:

Ningú, tothom, los amichs,

la societat ab sa farsa.

(Quedan los dos un bon rato parats:

Pausa).

ALF. Arturo, te compadesch
mes no deus desesperarte.

No t' ofusquis, solució

trobarás: Valor y calma.

*(S' aixeca de la cadira y cambiant
de tó diu).*

Mira, vaig á dins l' estudi

á contemplá algun paissatje.

ART. Ja sabs qu' es per mi un obsequi.

ALF. A veure si el nuvol passa

y et trobo mes animat.

ART. No es possible 'l que 'm demanas.

(Se 'n va pe' l fondo porta dreta).

ESCENA III

ARTURO

ART. Que solució trobaré,
es molt cert, á fe no s' erra;
primer provaré en la terra,
després... ni menos ho sé.

(*Queda pensatiu surtint á poch un criat pe 'l fondo ab una carta en la má.*)

ESCENA IV

ARTURO y CRIAT

CRIAT   Senyor: De sortir acaba
de don Carlos un criat,
que ha portat aquesta carta.

ART.   ¡Una carta!

(*Aixecantse y apart.*)

(*¡Qu' es estrany!*)

¿No t' ha dit de qui venia?

CRIAT   No senyor.

ART.   (*Prenent la carta.*)

Te 'n pots anar.

(*Se 'n va 'l criat pe 'l fondo.*)

ESCENA V

ARTURO

ART.   Per cert que 'm causa estranyesa
una carta d' ell! Veyam.

(*La obra y al ficsarshi diu.*)

¡Qué miro! ¡Lletra de Rosa!

¡Oh si, si, no ho puch duptar!

(*Llegeix.*)

«Arturo: A la fi cumpleixo,

»vindré á trovarte mes tart:

(*Deixant de llegir.*)

La carta aclara 'l meu dupte,
precaucions no sobran may.

(Toca 'l timbre y després llegeix).

»Per salvar, com veus, ta vida

»mon repós estich jugant:

(Surt pe 'l fondo 'l criat).

ESCENA VI.

ARTURO y CRIAT

CRIAT Senyor.

ART. *(Ficantse la carta á la butxaca).*

Buscarás un cotxe,
que vinga, y s' esperi abaix
fins á tant qu' el necessari
per mes qu' el fassi esperar.

CRIAT Molt bé.

ART. Mira, l' equipatje
qu' estiga ben preparat;
y si acás per mi demana
una persona, al instant
sense ferli cap pregunta
aquí l' acompanyarás.

CRIAT Vaig...

(Se 'n va pe 'l fondo).

ESCENA VII

ARTURO

Ja 'l foch que cendrás era
sento-encendre ab nova forsa,
lo gel que ahir me glasaba
va fonentse gota á gota;
y amanyagat per la ditxa
veuré avar lo temps com vola.
Ja no 'm dol cap sacrifici,
veig ma vida venturosa:

¿Qué som tots, pobres mortals?
 ¿Qué som? Res, ja que en una hora
 poden construirse ó desfer
 las esperansas mes dolsas.
 ¡Ja soch felís!

(*Entra pe 'l fondo 'l criat*).

ESCENA VIII

ARTURO, CRIAT y á son temps ROSA

CRIAT Don Arturo.

ART. ¿Qué 'm demana?

CRIAT Una senyora.

ART. Fesla passar: Res olvidis.

(*Lo criat afirmarà ab un accionat
de cap y se 'n va pe 'l fondo*).

¡Cor espera!

(*Rosa entra precipitadament pe 'l
fondo, corrent cap á Arturo que
la rep en los brassos*).

*Lo traje de Rosa es sencill, portant
la cara tapada ab un vel espés
que baixa del sombrero*).

ROSA Arturo!

ART. ¡Rosa!

(*Petita pausa*).

ROSA ¡No m' abandonis, Arturo!

ART. ¿Qué passa? ¡Vens espantada!

ROSA ¡He vist al passar l' entrada
á n' en Bertrán!

ART. ¡Ei!

ROSA T' ho juro.

ART. ¡En Bertrán!

ROSA Si: Jo venia
en lo cotxe, y quan baixaba
hi comprés que m' espiaba,
sospitant que aqui vindria.

ART. No passis perxó quimera.

- ROSA   ¿No sabs qui es? Es un malvat.
 ART.   Potser la carta ha portat.
 ROSA   ¡Ell!
 ART.   Suposo...
 ROSA   Perxó espera.
           A María, si aixó es cert
           ha sorprés, quan la portaba,
           y com d' ell no maliciaba
           pera durla s' haurá ofert.
 ART.   Allavors si ell ha vingut...
 ROSA   L' ha llegida, que 'n Bertrán,
           porta algun fi, ó algun plan
           contra meu... Es tant astut...
 ART.   Y creus tú...
 ROSA   Que 'n aquesta hora
           Carlos coneix ma fugida
           y á jugar vindrá sa vida
           plé de febre abrasadora.
 ART.   Abandona aquet pesar
           qu' enganyadó, es ta tortura,
           y pensém en la ventura
           que per sempre hem de gosar.
 ROSA   No se per qué 'l pensament
           desventuras pressenteix,
           y en lloch de calmarse, creix
           de mon ánima 'l torment.
 ART.   ¿No tens en mí confiansa?
 ROSA   Sí, Arturo, mes dins del cor
           inflammat pel teu amor,
           sento un dol que 'm desesperansa.
           Veig que una sombra m' afronta,
           recordantme ser perjura,
           y d' honra se m' afigura
           ve á demanarme estret conta.
           Veig núvols pe 'l meu voltant,
           que forjan lo llamp que 'm cega,
           veig l' amor que ab gel s' ofega
           son esplendor eclipsant.
           Veig com s' aixecan negrosas
           al meu devant mil visions;
           y en revoltas confusions
           totas ellas tenebrosas;

- veig que en la lluyta del cor
 en lo fanch vaig á ensorrarme,
 y com mes vull apartarme
 mes m' hi empeny lo teu amor:
 Y al preveure que ningú
 me treurá del precipici,
 ploro, y veig en mon desfici
 ma sola esperansa en tú.
 ¡Oh cor, y quina batalla
 fa temps qu' estás aguantat!
- ART. ¡Y creus qu' el meu batallant
 no está sempre! ¡Per Deu, calla!
 Que 'l dolor també 'l devora:
 ¿Mes puch, Rosa, deturá
 la violencia de un volcá
 quin incendi tot ho arbora?
- ROSA Varem neixe ab trista sort.
- ART. Mes torsar no 'n pot sa via,
 que torsarla en aquet dia
 es buscar la nostra mort.
- ROSA ¿Y creus no 's pot ofegar
 aquesta passió?
- ART. Impossible,
 que es sa forsa irresistible
 com las onas de la mar.
- ROSA Pero 'l mar te sa bonansa,
 y jo sento pe 'l meu mal
 qu' en mi regna un temporal
 hont naufraga ma esperansa.
- ART. Sols en lluyta tant cruhenta
 un medi resta probar.
- ROSA ¿Un medi?
- ART. Si: L' arrencar
 aquet cor que 'ns atormenta.
 Arremquemsels dochs d' arrel,
 saltin del pit á bossins,
 y d' aquells somnis divins
 que 'ns habian de dú al cel,
 quedin sols las desventuras
 que 'n lo cor nos han llegat,
 sens rendirnos á pietat
 dolors, penas, ni amarguras.

Y allavoras sense cor,
haurem vensut en la terra
aquesta funesta guerra
ab que brega 'l nostre amor.

ROSA ¿Y no tindriás esglay?

ART. ¡Esglay dius! ¡No! Suposa
que en lo mon, sense tú, Rosa;
es sols la mort mon esplay.
Emblema ets de ma ventura,
¡Ab mí, Rosa! Prou duptar,
que massa 'ns han fet probar
lo calzer de l' amargura.

*(Van per sortir pe 'l fondo al temps
que hi apareix lo criat).*

ESCENA IX

ROSA, ARTURO y CRIAT

CRIAT Perdonim, si á destorbarlos
he vingut sens demanarme;
mes m' obliga á presentarme
la vinguda de don Carlos.

ART. ¡Don Carlos!

(Apart):

(Veig á que ve).

ROSA ¡Ell aquí! ¡Ja ho presumia!

*(Confosa baixant lo cap y á mitja
veu).*

ART. *(Després de pensar un rato).*

Que passi.

(Al criat que se 'n va).

ESCENA X

ROSA y ARTURO

ART. Rosa, voldria
parlá ab ell sol, si pot se.

ROSA ¡Sol, devant del rival teu!
¡Impossible! ¡Jo deixarvos!
No veus que podeu posarvos
fins al punt d' olvidá á Deu.

ART. Abandona aquet temor.

ROSA ¡Oh, no, may!

ART. Ets sa esposa,
y si 't veu, no pensas, Rosa,
que res tinch en mon favor.
Entra aqui, que 'l temps avansa.

*(Senyalant la porta lateral es-
querra).*

ROSA ¡Qu' entri aquí! Molt be; Mes juro
sortir d' aquet lloch Arturo,
si vos cega la venjansa.

(Se 'n va per dita porta).

ESCENA XI

ARTURO, á son temps D. CARLOS

ART. Vinga quan vullga don Carlos,
mes preveix per nostre mal,
que 'l terme de sa visita
no durá bon desenllás.

*(Don Carlos entra pe'l fondo, pausa-
dament fins trobarse de cara
ab Arturo. Parlará ab pausa é
ironich).*

DON C. ¿Crech no deurá de cap modo.
ma presencia aqui estranyar?

ART. (*Ab paraula un xich emocionada ab
tendencia á valerse aplomar*).

Oh, no senyor, al contrari,
me sembla molt natural,
sent com es vosté, don Carlos,
un amich que m' honra tant,
y que sempre 'l meu estudi
ab sa visita honrará.

DON C. (*Ab despit y rabia á la vegada*).

¡Qu' encare 's permeti burlas!
No 'm fassi un favor tan baix.

ART. ¡Don Carlos, semblants paraulas!

(*Aplomat*).

DON C. Las sostinch, á qué negar;
y no perdem mes lo temps
que 'm sento bullir la sang.

ART. Si es que vosté no s' explica...

(*Volent dissimular*).

DON C. ¡Que m' espliqui! No es estrany.
Com no sab de que l' hi parlo
la sorpresa es natural.

(*Recalcant. Petita pausa: Veyent
que Arturo no diu res, l' agafa
pel bras y diu*).

Digui: ¿Quin cástich tindria
qui abusant de l' amistad,
lo bon nom d' una familia
arrossegúes per lo fanch?
Tindría per tot l' oprobi
del mon que sofreix son pas,
sería de la justicia
castigat per criminal;
y tindría á totas horas
un jutje sever y honrat
en sa mateixa conciencia
acusantlo sens parar.

¡Mes qué dich! Que per ventura
vosté conciencia tindrà?

No pot ser, es impossible,
ni 'n te, ni 'n pot tenir may.
(*Llensant ab despreci lo bras de
Arturo*).

ART. ¿Mes de que se 'm recrimina?

DON C. ¿Es dir que 's fa l' ignorant.

Escolti donchs una historia
que molt l' ha d' interessar.

(*Don Carlos comensa á parlar ab
calma aparenta, creixent per
graus, fins que al últim estarà
completament exaltat*).

S' alsava demunt la terra
com un arbre corsecat,
un pobre ser, que la vida
anava perdent per graus.
Mes pensant trobar la ditxa,
ta! vegada mal guiat,
desitjá unir-se á una dona;
y el seu cor sols consultant,
son nom, sa riquesa y honra
l' hi doná al peu del altar.
Pero aviat vegé desfetas
sas ilusions, per son mal;
trobá neu á dins del cor
de la dona ab qui enlassá.
Un amich que frecuantaba
la casa del desposat,
va conseguí ab sas astucias
ferme d' aquell son esclau.
Y una nit que ab brillant festa
celebraba d' ella 'l sant,
va triunfar lo seductor
deixant al marit burlat.
Mes ell, si be te las forsas
casi perdudas pe 'ls anys,
las que li quedan li bastan
pera son honor rentar.
Aò aixó, deixem paraulas,
mírim bé, adressi lo cap,
y veurá com ma mirada

no sosté com feya avans.

ART. ¿Mes lo venir á trobarme...?

(Recelós mirant ab dissimulo la porta per ahont haurá sortit Rosa).

DON C. No ho veu encare ben clar?

¿No sab que tacas á l' honra
sols pot rentarlas la sanch?

ART. ¿Y espera de mí, don Carlos,
que l' accepti per rival?

DON C. Si no de grat, á la forsa
al fí tindrà que acceptar.

La aurora á lluhir comensa,
no es molt distant d' aquí, 'l mar,
guardarán las sevas platjas
aquet secret.

ART. *(Resolut).*

¡Aixó, may!

Vol que crusi ab vosté un arma,
y 'l mon després que dirá?
Que hi fet una villanía,
que m' hi prevalgut...

DON C. ¡Cobart! *(Exaltat).*

ART. Guardis per Deu! No m' ofengui,
no es cobardía...

(Apart).

(Que faig.

Tinch por de que la prudencia
mon foch no logri apagar).

Don Carlos, per Deu, retiris.

DON C. ¡Que 'm retiri! Sembla estrany.

¿L' hi faig por? A fe no 'm creya
sigués tant afeminat.

ART. ¡Don Carlos que 'm precipita!

Pensi que es débil son brás,
no vulgui á morí esposarse
en combat tant desigual.

Jo salvaré la seva honra;
avuy mateix sens tardar,
deixaré la patria, anantme

á l' altra banda del mar.
 Jo li prometo de veras
 del pensament arrencar
 aquesta amorosa imatge
 causa avuy de nostre afany.
 Jo li sostindré ab noblesa
 lo que li juro formal,
 jo que 'l destí es sens dupte
 qui á n' aquet punt m' ha portat.
 Jo li juro pe 'l be d' ella
 que ha caygut en un engany,
 ja que ha estat amenassantla
 lo ferla torsar son pas.
 Jo li demano perdoni
 á sa esposa y tot lo mal
 que d' aixó puga venirli.
 Deu vulga per castigarm
 que tot ell sobre meu caygui
 ja que soch causa del dany.
 Confeso ma villanía,
 seré malvat, deslleal,
 mes juro...

DON C.   (*No podentse aguantar mes*).

Que pot jurarme
 que no siga ab ardit fals.
 Vol posá 'l mar per barrera
 sols per temor del meu brás;
 y ella després seguiría...
 ¡Aixó m faltaba escoltar!
 Faltava encare un ultratge.
 ¡No 'm conti tan dépravat!
 Vosté vol buscar un medi
 per contenirme. Ja es tart.
 No, no pensi aixís trobarlo,
 ó ve ab mí, ó juro pe 'ls sants
 que d' aquí sortiré ab l' honra
 que tan vilment m' ha robat.

(*Rosa surt del cuarto quedant dre-
 ta al peu de la porta, sense ser
 vista dels dos*).

¡Tan li dol jugar la vida!

ESCENA XII

ROSA, D. CARLOS, ARTURO y á son temps
ALFREDO

ART. ¡Don Carlos, deixim en pau!

DON C. Sols proba sa cobardía.

ART. ¡Don Carlos!

(Fora de sí)

DON C. ¡Sí, vil, cobart!

ART. ¡No puch més! ¿Ho vol? ¡Donchs siga!
L' infern al tí haurá guanyat;
la platja del mar nos crida.

*(Rosa corra al fondo posantse al
mitj de la porta per detenir-
los).*

ROSA ¡Oh, no, mentres visca, may!

DON C. ¡Rosa! ¡Tú aquí!

*(Va per tirar-se sobre de Rosa de-
tenintlo Arturo).*

ART. No, don Carlos,
detingui per Deu lo brás!

DON C. ¡Rosa, franqueija la porta!
¡Apártat!

ROSA *(Suplicant)*

¡Per caritat!

DON C. *(Completament fora de sí)*

¡Que t' apartis d' aquí 't mano!

ROSA ¡Oh no, no ho esperis!

DON C. ¡No! Ja está.

*(Llensantse sobre de Rosa y reba-
tentla al mitx de la sala. Rosa
cau desplomada després de
tambalejar. Alfredo en aquet
moment surt per la porta del
Estudi quedant sorprés).*

ART. ¡Don Carlos! Ja prou agravis.
Alfredo, Deu t' ha portat.
Vina ab nosaltres.

ALF. ¡Qué passa!

ART. Soch de vosté

DON C. Vers al mar.

(Se 'n van tots tres pel fondo. Al moment d' haber sortit apareix pel fondo Bertrán que 's mirará satisfet la direcció presa per los que haurán sortit).

ESCENA XIII

ROSA y BERTRÁN

ROSA ¡Carlos, Arturo, impossible!
(Forseja per aixecarse y al lograro 's retira veyent á Bertrán).
¡No es un somni! ¡Aquí 'n Bertrán!
(Se dirigeix á la porta ab arrogancia, y veyent que Bertrán no 's mou, diu).
Apártat, ser despreciable.
(Bertrán se la mira ab idiotisme, y sens ferne cas de lo que diu senyala la direcció presa per Don Carlos, Arturo y Alfredo, y ab una rialla sarcástica diu:

BER. Ja s' allunyan! ¿Sent? ¡Se 'n van!
(Rosa cau agenollada plegant las mans vers al cel, mentres Bertrán queda rihent senyalant encare la direcció dels que hauran sortit. Cuadro. Teló pausat).

ACTE TERCER

Mateix decorat del acte primer menos la il·luminació per figurar ser de dia.

ESCENA PRIMERA

BERTRÁN

BER. *(Assentat prop la taula movent frenetich lo cap entre las mans).*

Tres horas ja que m' espero,
tres horas per mí mortals;
ignorant si 'l desafio
mon desitj ha coronat.
Tres horas qu' el cap flaqueija
tots mos recorts repassant,
y sento 'l fron com s' abrusa,
y com se glasa ma sang.
Quina dolsor satánica
per mas venas va filtrant,
quin plaher mes deleitós
la venjansa 'm fa gosar.
¿Haurá sortit per ventura
victoriosa avuy la má

de don Carlos de Albirana?
 ¿Hará mort al seu rival?
 No sé per qué profetiso
 aquet fi tan desgraciat
 per la sort del pobre Arturo
 fragil juguet del meu brás.
 ¡Carlos, á mí no 'm coneixes!
 ¡Tú, Carlos, res de mí sabs!
 Qu' has de saber, si aquí ho guardo
 (*Senyalant al cor*).

enterrat mes de vint anys.
 Tornarás del desafío
 victoriós, lo fron alsat,
 pero espera, que abaixarlo
 de nou te 'l farà 'n Bertrán.
 Avuy l' hora es arribada...
 ¡Mes qué tinch! ¡Se m' obra 'l cap!
 (*Aixecantse rápidamente y posantse
 las mans al cap*).

¡No pot ser! ¡Escolta, Carlos!
 Jo soch en... ¡Ja, ja, ja, ja!
 (*Retrocedint com si vejés algun ob-
 jecte que l' hi fes por. Al esclat-
 ar la riälla final fuig com boig
 pel fondo esquerra*).

ESCENA II

ROSA

ROSA (*Surt de la porta lateral esquerra
 vestida ab sencillés. Sa cara
 senyalará lo sufriment de l'
 angunia. Al posar los peus en
 la escena mirará ansiosa d'
 una part al altre, y no vegent
 á ningú quedará pensativa al
 mateix temps que recelosa. mitj*

*recolzada ab lo respaldo del
sofá).*

Una rialla ha semblat
que aquí dintre ressonaba:
Será tal volta... no ho dupto,
pressagi de ma desgracia.
No sé per qué 'l pensament
aquet recort tan l' esvara,
donant forma á negre sombra
que veig sempre amenassanta.
¡Per qué Deu no vau permetre
que al tornar á aquesta casa
per l' astucia de 'n Bertrán
ó millor dit arrastrada,
hagués trobat de repent
la mort que tan desitjaba!
¡Per qué 'm prolongueu, Deu meu,
la vida que tant me cansa!

(Pausa).

Si Carlos en mans d' Arturo
caygués mort sobre la platja,
escapant per sas feridas
la seva ánima apenada:
¿Podria llavors may més
ab lo cap alt presentarme?
No: Qu' allavoras lo mon
m' escupiría á la cara,
retreyent á cada instant
l' enormitat de ma falta.
¡Y si en lloch d' ell fós l' Arturo!
¡Oh quinas horas mes llargas!
¡Qué infelissa soch, Senyor!
Ideas ab formas vagas
desperta 'l meu pensament
deixant de fatiga 'l rastre.
¡Oh! ¡Qui sab si en aquesta hora
ma passió malventurada,
es causa de que una vida
segui la mort ab sa dalla!
¿Y qué 'm quedaré del cor
si 'l temor ja 'l despedassa,

quan plori ab mes fonament
 la ignominia de ma falta?
 Engrunas d' un fals amor
 que 'n mal hora va forjarse;
 penas y dols pera sempre
 y perdudas esperansas.
 Recriminacions tothom
 vindrá á tirarme en la cara,
 com ventada de vergonya
 que m' enrogirá las galtas.
 ¡Y si Carlos vencedor
 torna! ¿Podrá perdonarme?
 ¡Oh no, no, primer la terra
 que s' obri á las mevas plantas!

(*Mira cap al fondo*).

¡Soroll me sembla que sento!
 ¡Será ell! ¡Oh Verge santa!

ESCENA III

ROSA y MARIA

MAR. (*Pel fondo esquerra, tota espantada*).

¡Senyoreta!

ROSA

¿Ets tú, Maria?

¿Qué vols?

MAR.

¡Ah, vinch espantada!

ROSA

¿Que 'm portas novas potser
 de la desditxa que 'm manca?

¿Ha tornat potser don Carlos!

MAR.

¡Senyoreta!

ROSA

¡Per Deu, acaba!

MAR.

No torturi 'l pensament,
 no es don Carlos qui m' esglaya

ROSA

¿Donchs qui es? Digas.

MAR.

En Bertrán

ROSA

¡En Bertrán!

MAR.

Si. Jo m' estaba

á la sala dels retratos,
quan lleuger com una palla
y caminant en silenci
tot d' un cop l' atravessada.
Y encarantse ab lo retrato
de don Carlos, ab veu alta
l' hi ha recordat juraments
y misteris y venjansas.
Ha parlat d' un amor seu
que l' hi va robar la calma,
no se que ha dit de venturas
que per ell veijé allunyadas,
s' ha copejat fortament
lo seu cap, ab tanta rabia,
qu' esfereida al mirar
los ulls com l' hi espurnejaban,
m' hi amagat per si podía
evitar una desgracia.
Allavors ha despenjat
lo cuadro, veijent ab ánsia
com ab las mans l' estrenyía
y li escupía la cara.
¡A n' aquí! Signant al cor
ha dit, vas obrí una llaga,
á n' aquí mateix, avuy
jo té 'n haig d' obrir un altre.
Y lo que mes m' ha sorprés,
es que 'n mitx dels crits que daba,
ab los cabells erissats,
esclatant en forta rialla,
ha alsat enlayre 'l retrato,
y com proba de sa rabia
l' ha llensat, esteballantlo
á trossos en mitx la sala;
y després com si 'l dimoni
se l' emportés ab sas alas,
reya com un boig, fugint
per la porta de la sala.
Allavors sense ser vista
he deixat lo lloch qu' estava,
per dirli que si no es boig
sols Deu sabrá 'l que li passa.

ROSA No se per qué pressenteixo
 fa temps aquesta desgracia,
 y aixó que are 'm comunicas
 contra d' ell me posa en guardia.
 Si no es boig, quin funament
 deu tenir, ó quina causa
 l' exitació que ha demostrat
 al devant teu en la sala?
 ¡Será potser!... Juraría
 qu' algun ressentiment guarda
 en contra de sa persona.
 Ja casi no pot duptarsen.
 ¿No podría ser lo móvil
 d' una mesquina venjansa,
 y 's prevalgués del Arturo
 pera poder consumarla?
 Ell haurá pensat que á en Carlos
 los anys l' hi han pres lo coratje,
 l' Arturo es jove, te cor...
 ¡Oh si, si, la cosa es clara!
 Are ho veig, are m' esplico
 las confidencias estranyas
 que Carlos sempre tenia
 dels passos que jo donaba.
 Are comprench l' interés
 que ha tingut sempre per casa,
 y veig de cop aclarirse
 las sombras que 'm rodejaban.
 Are m' esplico 'l desitj
 que per mon enllás posaba,
 y veig qui ha sigut l' autor
 de aquets amors que m' ultratjan.
 (*Se sent soroll de un cotxe y Maria
 figurará advertirlo*).
 Pera lograr son objecte,
 per consumir sa venjansa,
 ha entrat de segú en sos cálculs
 las edats del un y l' altre.
 Pero espera, si es aixis,
 no creguis foll alegrarten,
 que 't juro per lo mes sant
 que si 't mou la negre infamia,

haig de conseguir que 'n sias
víctima tú al acabarla.
MAR. Senyoreta: Abaix un cotxe
m' ha semblat qu' es deturaba:
Vaig á veurer qui será.
*(En aquest moment es presenta don
Carlos pe 'l fondo esquerra).*

ESCENA IV

ROSA y DON CARLOS

DON C. No 's dongui per xó cap ánsia
*(Senyala á Maria la porta del fon-
do per la que se 'n va Maria).*

ROSA ¡Carlos!

DON C. *(Sorpresa al beurel).*

Estich ben segú,
Rosa, que no m' esperabas.

(Ab ironía).

ROSA Mal, Carlos, de mí pensabas.

DON C. Es que no 'm fio de tú.

¿No comprens lo resultat
que ha tingut lo desafío?

ROSA (¡Deu meu, cóm ma falta expió!)
(apart, alsant la vista en l' aire).

DON C. Contestam ¿No l' has pensat?
¿No t' ho diu á crits lo cor?
¿No t' ho diu? Quina venjansa,
no morir de l' anyoransa
d' haber perdut son amor.

ROSA ¿Qué vols dir?

DON C. Sa desventura
no compren? á fe m' estranya.

ROSA *(Apart, ab explosió y comprenent
lo resultat del desafío).*

(¡Oh Deu, no pot ser, m' enganya!

DON C. Adeu somnis de ventura.

(Ab ironia recalcant).

ROSA ¿Es dir, que al fi un vencedor
volgué l' infern avuy dia?

DON C. Si, Rosa, no ho permitia
d' altre modo 'l meu honor.

ROSA ¿Y creus tú, que consumat
per l' honor un sacrifici,
tenir ja del precipici
lo teu nom ben allunyat?
No. Que l' honor si se entela
may mes llú ab son esplendor,
que 'l lloch hont si sembra un mort
l' oprobi del mon s' hi arrela.

DON C. ¡Rosa!

(Amenassador).

ROSA Encare tinch valor
pera escoltar ma sentencia.
Alli espero.

*(Signant á son cuarto que s' hi fica-
rá, dihent al ser al peu de la
porta).*

*(¡Sens clemencia,
Senyor, arrenqueume 'l cor!)*

ESCENA V

DON CARLOS

*(Queda pensatiu y com atontat mi-
rant la porta per ahont haurá
entrat Rosa, deixantse caure
assentat en una cadira).*

Per qué aqui tan mansament
sas paraulas hi he escoltat!

¡Per ventura jo hi faltat!

¡Hi trencat jo 'l jurament!

No: Y ab tot, lo meu valor

m' ha paregut que 'm traia,
 sen jo sol, qui aquí podia
 ser altiu com venjador.
 ¡Qu' es lo que passa per mí!
 Fa pòchs moments me trobaba
 que ab la vida jo jugaba
 pera 'l meu nom restablí;
 y encare que res m' embrassa
 pera venjá 'l meu honor,
 y vull mes sang, mon valor
 devant d' una dona 's glassa.
 ¡Quanta ha estat ma lleujeresa!
 Mes no puch torsar ma via,
 que si ho fés, demostraria
 donar probas de flaqueza.
 Si, si. L' honor entelat
 es necessari rentarlo,

*(Bertrán es presenta pe 'l fondo es-
 querra dihent desde la porta).*

ESCENA VI

DON CÁRLOS y BERTRAN

BER. Senyor: Si no es molestarlo...

DON C. ¿Qué buscas? ¿Per qué has entrat?

BER. Per si volgués escoltarme.

DON C. Are no: Espera mes tart.

BER. ¡Qu' esperi! ¿Per qué, don Carlos?

*(Bertrán desde sa aparició demos-
 trará tendencias d' aglopaments
 d' excessos mentals, tocantse ab
 las mans son cap. A mida que
 seguirá lo següent diálech, ani-
 rá avansant fins posarse avo-
 ra de don Carlos, qui seguirá
 assentat fins que s' indica).*

DON C. ¡Per qué!

(Mirantsel ficso).

- BER. Sí: ¿Per qué?
(*Sostenint la mirada*).
- DON C. ¡Bertrán!
(*Crit de reny*).
L' atreviment te perdono.
(*Calmantse*).
- BER. (¡No puch mes, se m' obra 'l cap!)
(*Apart*).
- DON C. ¿No ho sents? ¡Deixam, deixam, fora!
(*Veyent no es mou*).
- BER. Está molt be.
(*Sens mourers*).
- DON C. ¡Ves!
(*Bertrán se 'l mira mitj rient pero sens bellugarse de puesto*).
¡Mal llamp!
(*Exitat y amenassantlo*).
- BER. (*Sens inmutarse y ab to de man-
setut*).
Contestim á una pregunta
y desseguida me 'n vaig.
¿Es vritat que don Arturo?...
- DON C. Ha mort, sí.
(*Indiferent*).
- BER. Ja estich venjat.
- DON C. ¡Qué! ¿Qué dius?
(*Aixecantse rápit y agafantlo pe 'l
bras*).
- BER. ¡Jo! Res, don Carlos.
Ja tots dos estem en paus.
(*Fent l' acció d' anarsen*).
- DON C. ¡Y fuges de ma preçencia!
¡Oh no! Tu no surtirás
si no m' esplicas l' enigma
que acabas de senyalar.
- BER. Com que no pot escoltarme
no vull are destorba 'l.

(*Va per sortir*).

DON C. ¡T' he dit que no sortirás!

(*Agafantlo de nou pe 'l bras*).

¡No 'm tentis, que tinch las mans
ensangrentadas, y forsas
encare Deu m' ha deixat!
Veyas tu, si lo que 't mano
á pesar teu cumplirás.

¿A que ve aquesta venjansa?

BER. Don Carlos: res ne treurá.

DON C. Mira que soch com la fiera
que te la presa al devant.

Digas: ¿Per qué dels teus llabis
tal paraula s' ha escapat?

BER. Creguim, pe 'l seu be no vulga
sapiguer la veritat!

DON C. ¡Amenassas! Vull saberho.

(*Resolut sotrequellantli 'l bras*).

BER. ¡Vol saberho! ¡Ja, ja, ja!

(*Rialla sarcástica*).

DON C. ¡Bertrán! Are, t' ho exigeixo.

(*Bertrán se 'l mira fit á fit y agafant á don Carlos pe 'l bras l' hi diu ab energía*).

BER. Donchs escolti: mes del mal
que 'n vinga després la culpa
de vosté no mes será.

(*Pausa curta. Bertrán s' estreny lo cap ab las mans*).

Era pe 'l mes de Desembre,
no 'm recorda de quin any,
que aquí prop una familia
vivía en la santa pau
que logran los que tenen
fé entera en l' honrat treball.
Un pare que sa vellesa
mostraban sos cabells blanchs,
y una hermosa donzelleta
de mirada angelical;
eran las solas personas

que habían fet un palau
de sa casa, puig be n' era
palau de felicitat.

Un dia que la donzella
se decidía á aceptar
la ma y lo cor que li daba
un honrat fill del treball,
combiná sa negre estrella
que allí hi anés á hostatjars
jove de rica familia
que 's va perdrens tot cassant.

Ricardo... son nom crech qu' era.

(Recalcant lo nom y mirant fixo á don Cárlos).

DON C. ¡Ricardo!

(Sorpresa marcada).

BER.

¿Li sembla estrany?

¿Que 'l coneix potser don Cárlos?

DON C. Acaba si vols.

BER.

Be está.

Desde aquell dia un gran cambi
en ella trobá l' amant.

Desfentli mes tart promesas
qu' en mal hora va jurar,
ja que á mida que 'l cor d' ella
perdía l' amor jurat,

un nou amor li encenia
l' amant de mes noble sang.

¡Oh desgraciada Matilde!

DON C. ¡Matilde!

(Mateix joch anterior).

BER.

¡Que t' ha soptat!

Dispensa, prompte s' acaba.

DON C. ¡Mira que m' estás faltant!

BER.

¡Vritat... don Cárlos... perdoni!

(Recalcant).

DON C. (¡Per qué 'm sento tremolar!)

(Apart).

BER.

Si, desgraciada Matilde,
puig Deu, volgué per sos plans,

que á poch morís lo seu pare;
 y órfana en lo mon, quedant
 desamparada, l' infern
 forgés sa infelicitat.
 Allayoras sense guía
 qu' encaminés lo seu pás,
 vá entregarse á la ventura
 sens preveure 'ls resultats.
 Fernando que ja sabia
 d' aquell crim la veritat,
 Fernando, que aquet nom era
 lo del olvidat amant,
 no podent, ho sents be Cárlos,
 tal deshonra soportar,
 va jurar pendre venjansa
 del seductor depravat,
 declarantli eterna guerra,
 sen la sombra del seu pás.
 Y acabem: Ja prou historia:
 Sápigas, Cárlos: ¡No engany!
 Sápigas, Ricardo Espanya,
 qu' en Fernando está venjat.

DON C. ¡Ricardo Espanya!

BER. El teu nom.

DON C. ¡Oh, digas!

BER. ¡Ja, ja, ja, ja!

(Rialla sarcástica tot anantsen).

DON C. No sortirás que no acabis

(Detenintlo).

BER. ¿Vols saberho tot? Avant.

Escolta: Al cap d' algun temps
 tu d' ella 't vas separar
 arrencantli dels seus brassos
 un hermós y tendre infant.
 Poch després ella moría
 no podent mes soportar
 la deshonra que á tot hora
 li feya abaixar lo cap,
 deixant una pobre nena
 que tindria sols dos anys,
 abandonada en lo mon

- en la mes negre orfandat.
- DON C. ¡Bertrán, per Deu no 't detingas!
(*Ab interés creixent*).
- BER. Pobre ángel que va baixar
al mon, potser per morir-se
entre mitj de fret y fam!
(Sembla que 'l cap me flaqueija!
(*Posantse rápit las mans al cap*).
- DON C. Acaba per Deu, Bertrán.
(*Ansiós*).
- BER. Digas. ¿Qué s' ha fet, Ricardo,
del teu fill? Potser no ho sabs.
Per forsa deus recordarte
qu' una nit te 'l van robar.
¿Y no sabs qui va robartel,
Ricardo? ¿No ho has pensat?
Te 'l va robar en Fernando,
lo fill qu' era del trevall;
que á pesar de ta sang noble,
ton poder lográ burlar.
Mes tart á n' aquí vingueres,
y 'l teu nom tant deshonorat
vas cambiar pe 'l que avuy portas
per sospitas evitar.
Després en aquesta casa
un lloch demaná en Bertrán,
que perque no 'l coneguesses,
y pera millor obrar,
seguint lo teu bon exemple
lo seu nom també cambiá.
- DON C. ¡Oh, segueix, Bertrán! No 't paris.
¡Segueix per Deu!
- BER. (¡Perdo 'l cap!).
(*Apart y apretantse de nou el cap*).
Jo 't vaig ajudá ab mas forsas,
com tu sabs, á pendre estat,
buscant per aquest objecte
donzella de ben pòchs anys,
que no arrivés á estimarte
per vell y per repugnant.

Jo hi fet que sigués ta esposa
la que t' hagi deshonrat;
jo he sigut qui 'l desafio
he preparat pe 'ls meus plans.
Y entre mitj de tanta trama
que he combinat ab l' afany
pera que 'm dongués al ultim
lo resultat desitjat,
he volgut que del teu fill
no 'n sapiguesses res may,
y que per mort lo tinguesses
del dia que 'l vaig robar.

¿No comprens ja ma venjansa?

DON C. ¡Deu meu! ¡Se 'm gela la sang!

BER. Ricardo: ¿Com no 'm demanas
lo teu fill? ¿Te causa esglay
saberho y temps preguntarho?

(Apart y agafantse el cap).

¡Sembla se m' abrusi 'l cap!

DON C. ¡Bertrán, per Deu, lo meu fill!

BER. ¡Lo teu fill! Ja, ja, ja, ja!

(Rialla sarcástica).

DON C. ¡Aquesta rialla 'm mata!

Digas: Lo meu fill, Bertrán.

(Imperiós. Bertrán lo mira un moment com idiota y agafantlo pel bras ab veu baixa y rencorosa, diu).

BER. ¿Que n' has fet del pobre Arturo?

DON C. ¡Oh calla, 'm glassas la sang!

¡L' Arturo era...!

BER. Lo teu fill.

DON C. ¡Y jo l' hi mort!

BER. ¡Ja, ja, ja, ja!

(Carlos horroritsat, Bertrán rient ab idiotisme: pausa).

Ja s' ha complert ma venjansa,
Ricardo, ja estém en paus.

Jo he lograt la meva empresa
per la que he lluytat tants anys,
fent que 'l fruyt de ta deshonra
fos per tú, del mon llensat.

¡Tu vas destrossar mon cor!
DON C. ¡Y tu 'l meu vas trossejant.
¡Jo 'l matador del meu fill!

BER. ¡Jo 'l juguet de ta maldat!
¿Y la teva? ¡Sents Ricardo...!
¡Pero que veig: no, no, engany!

*(Reculant com si espantat veijés
una visió horrorosa).*

¡Matilde! ¡Ricardo! ¡Arturo!
¡Jo asesino! ¡Ja, ja, ja!

(Vá per surtir y Cárlos lo deté).

DON C. ¡Oh, no! Encare no 'm convenso,
donam las probas Bertrán,
las probas de tal vilesa.

BER. ¡Las probas! ¡Ja, ja, ja, ja!

*(Fuig rient com boig pe 'l fondo
dreta).*

ESCENA VII

DON CARLOS

DON C. ¡Que 's lo que 'm passa! ¡Imposible!
¡Oh Deu! ¡Si fos cert! No: may.
Vull las probas, las desítjo,
las vull, si, que sent vritat
jo moriré, no hi ha cap dupte,
mes ell anirá al devant.

(Se 'n vá corrents fondo dreta).

ESCENA VIII

ROSA y á son temps MARIA y ALFREDO

(Surtint inquieta del seu quarto).

ROSA Altre vegada ha semblat
sentir riurer: No m' enganya,
ja no puch tenir cap dupte
del negre fi que s' avansa.

(María desde el fondo).

MAR. Don Alfredo Rocafort
permis per entrar demana.

ROSA (¡Lo jove que al desafío
al Arturo apadrinaba!)...

(Apart).

Qu' entri.

(A María que se 'n va).

¡A qué vindrá! ¡Potser
será per recriminarme!

ALF. *(Entrant, fondo esquerra).*

Perdónim si així 'm presento:
Vinch per derrera vegada.

*(L' actitud d' aquet personatge cam-
biará en la següent escena, de
'ls actes anteriors. En lloch de
ser expansiu y de bon humor,
es presentarà grave y dominat
per la mes profunda pena).*

Ja crech que per son espós
deurá saber la desgracia
que ha tingut lo meu amich.

ROSA N' estich, Alfredo, enterada.

ALF. Al caurem donchs en los brassos
l' Arturo ab las mortals ánsias
del que sent que l' abandona
la vida tant estimada;

aquell amich carinyós,
 unich amich de ma infància;
 ha pogut ab débil veu
 mentres convuls espiraba,
 ferme un encàrrech sellat
 ab llàgrimas d' una mare.
 Una prenda que en son coll
 lligaba una cinta blanca,
 m' ha posat entre las mans
 dihentme aquestas paraulas.
 «Alfredo, la meva vida
 »sento per moments que acaba,
 »y no volent may que 's perdi
 »aquesta joia sagrada;
 »tu mateix entrega á Rosa
 »memoria de tanta valua
 »que una santa 'm va llegar,
 »la meva pobreta mare.

(Rosa ab lo cap baix, plorarà. Alfredo s' aixugará alguna llàgrima. Pausa).

»Alfredo, va dir á poch,
 »sen Rosa de ma confiança,
 »entrégali, perque sía
 »lo recort que ha de guardarme.
 »Suplica olvidi don Carlos
 »lo dur á cap sa venjansa,

(Don Carlos apareix pe 'l fondo quedant parat per escoltar. La cara transportada y sa vista fonda, marcarán la lluyta que está passant).

»que perdoni com deu fer
 »á la qu' es digna de llástima;
 »y que no vegi en tal joia
 »cap prenda per ell d' infàmia».

Y allavors donant un crit
 que ha trastornat la meva ànima,
 l' hi ha pujat un nom als llabis

que la mort allí ofegaba:
Y escorrentse de 'ls meus brassos
ha caygut... fret, en la platja.

ROSA (A part).

(¡Oh Deu meu, no, no era somni,
ha estat certa sa desgracia!)

(Alt).

ALF. Acabi, per Deu, Alfredo,
que sento que 'l cor me falta.
Del costat del qu' era Arturo,
d' aquell amich de l' infancia,
m' hi apartat pera cumplir
lo que 'n vida 'm demanaba:
Y aqui 'm te, senyora, guardi
aquesta prenda sagrada,
y compleixi d' un difunt
la voluntat.

DON C. ¡Oh, no, basta!

ESCENA ÚLTIMA

ROSA, ALFREDO, D. CÁRLOS y á son temps
MARÍA y BERTRÁN

(Al anar Alfredo á entregar un reliquiari penjat d' una cinta blanca á Rosa, don Cárlos, que inquiet no 's pot aguantar més, es llença com un llop sobre la joya, arrencantla d' una estirada de las mans de Alfredo dihent:)

DON C. Oh, no, basta.

(Al tenirla en son poder es ficsa en la mateixa y coneixent per ella las probas que busca, diu:)

¡Mes Deu, sí, lo reliquiari!
 ¡No pot ser! ¡Ah, miserable!
 ¡Pero sí, sí!

(Obra 'l reliquiari y mira l' interior del mateix).

¡Ella! ¡Matilde!
 ¡Oh, infern, acullme en tos ántres!

(Fuig com boig per la porta lateral dreta).

ROSA ¡Alfredo! ¡Alfredo!

(Espantada corrent cap á n' ell).

ALF. ¡Senyora!

(Agafantla sens saber que fer).

ROSA ¡Oh, tinch por!

(Deixa los brassos de Alfredo y corre cap al cuarto per ahont ha entrat don Carlos).

¡Ay, Cárlos, salvam!

(Se sent una detonació).

¡Ah!

(Rosa cau desmayada en brassos de Alfredo, que mitj arrossegant-la la porta prop de la taula assentantla al silló. Bertrán entra corrents pe 'l fondo ab la rialla en la cara ficantse al cuarto de don Cárlos).

ALF. ¡Oh Deu, pronóstich fatal!

¡Que 's aixó que per mi passa!

(Va cap al cuarto de don Cárlos y al anar á entrar recula espantat).

¡Don Cárlos! ¡Fatalitat!

¡Ell mort, y també l' Arturo!

Quin terrible desenllás.

(Va cap al lloch ahont hi haurá Rosa dihent).

Retorni per Deu.....

MAR.

¡Senyora!

(Entrant pel fondo y anant á auxiliar á Rosa. Bertrán surt del cuarto de don Cárlos, ab lo reliquiari penjat en la má, rihent y dirigintse al fondo).

BER.

¡Venjansa! ¡Jo, jo! ¡Venjat!

(Fugint com boix pe 'l fondo. Teló rápit).

FÍ DEL DRAMA

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

Lo baster de Santa Pau, drama en 3 actes.

La serp de la gelosía, drama en 3 actes.

L' abim, drama en 3 actes.

Ella y ell en lo Parch, diálech en 1 acte.

Qui oli remena..., sainete en 1 acte.

Home á l' aygua, comedia en 1 acte.

Entrar per la finestra, comedia en 1 acte.

Faixa ó caixa, comedia en 1 acte.

Lo geni del mal, drama en 3 actes.

LO TEATRO REGIONAL

117 OBRAS PUBLICADAS

Plas.

L' Agulla, drama en 3 actes.	2	Una poma per la sed, j., 1 acte.	
Sortint del ou, diálech.	0'25	D' estudi, monólech.	
Clarís, drama, en 3 actes.	2	Lo gech d' en Migranya, s., 1 a.	
Lo Teatro per dins, c., 2 actes.	1'50	Los Encants de Sant Antoni, s., 1.	
Sant Jordi mata l' aranya, c., 1 á.	1	Verdalet pare y fill, s., 2 actes.	
La dòna y la baylarina, c., 1 á.	1	Lo gra de mesch, drama, 4 actes.	
Pintura fi de sigle, 1 acte.	1	A pel y á repel, juguet, 1 acte.	
Un altra sogra, comedia, 1 acte.	1	Las erradas del papá, s., 1 acte.	
Las joyas de la Roser, d., 3 actes.	2	La cops del dolor, drama, 3 a.	
¡Tot per los dónas, 1 acte.	1	Dispens hi ha principal, c., 1 a.	
L' Esclau del vici, monólech	0'50	La vida al encant, comedia, 1 a.	
La feyna d' en Jafá, c., 1 acte.	1	Lo diari d' en Brusi, joguina, 1 a.	
Los Aucellets, comedia, 3 actes.	2	La marca d' e foch, drama, 3 actes.	
La Mosca al nas, comedia, 1 acte.	1	L' home del orga, monólech.	
La firma d' en Rovellat, c., 1 acte.	1	Clarís, drama, 3 actes.	
La tornaboda, comedia, 1 acte.	1	L' home dels nassos, h., 1 acte.	
¡¡Xerraire!! monólech.	0'50	Tocats de l' ala, comedia, 1 acte.	
Lo quarto dels mals endressos, l.	1	Lo céle: re Maneja, sarsuela, 1 a.	
Qui oli remena..... juguet, 1 acte.	1	Un sarsuista, monólech.	
La Flor de la Montanya, d., 3 a.	2	Riallas y plorallas, comedia, 3 a.	
Tres personas, juguet, 1 acte.	0'50	Las ammetllas d' Arenys, c., 1 a.	
¡Tot per ella!, comedia, 1 acte.	1	Vida y Mort, epissodi, 1 acte.	
Per contradicció, comedia, 1 a.	0'50	Faixa ó Caixa, comedia, 1 acte.	
La mort de Nerón, tragedia, 1 a.	0'50	L' Antiquari del Putxet, c., 1 acte.	
Un músich de Regiment, s. 1 a.	1	L' arca del fadri barber, c., 3 a.	
La Dama de Reus, drama, 3 a.	2	Campi qui puga, joguina, 1 acte.	
Un Rey de pega, monólech lirich.	0'50	Lo quant del degollat.	
Dos companys mal avinguts, 1 a.	1	La caps: ta dels petons, com., 1 a.	
La pescatería, sainete, 1 acte.	1	Una mosca vironera, c., 1 acte.	
La Casamentera, joguina, 1 acte.	1	Riera baixa, parodia, 1 acte.	
Las esposallas de la morta, t. 3 a.	1	¡3!. comedia, 1 acte.	
Los gelos de la Coloma, p., 1 a.	1	Lo pare de la criatura, c., 1 acte.	
Un bateig á cops de puny, c., 1 a.	1	Lo Rabadá, drama, 3 actes.	
Una dòna y un Déu, comedia, 1 a.	1	Lo Virolet de Sant Guim, c., 1 a.	
Si, senyors, monólech.	6'50	Lo meu criat!, j., c., 1 a.	
Lucrezia Borgia, joguina, 1 acte.	1	La Fals, drama, 3 actes.	
Lo Diner, comedia, 3 actes.	2	Un cop de cap, comedia, 1 acte.	
Lo marit de la difunta, j. 1 acte.	1	La Lola, sarsuela, 1 acte.	
L' ocasió fa 'l lladre, prov. 1 acte.	1	Bany de mar, sarsuela, 1 acte.	
Mestre Jan, drama, 3 actes.	2	Lo remey Universal, c. 1 acte.	
Lo somni de la Ignocencia, s., 1 a.	1	Del ou al sou, c., 1 acte.	
Home á l' aygua, comedia, 1 acte.	0'50	D. Joan de Serrallonga, d., 4 a.	
Lo ret de Sila, comedia, 1 acte.	1	La Parentela, comedia, 3 actes.	
Las tres alegrías, comedia. 1 acte.	1	Deliri: de grandesas, d., 3 actes.	
¡Dorm!, sarsuela, 1 acte.	0'50	La Cigala y las Formigas, c., 1 a.	
Setze jutges...., sarsuela, 1 acte.	1	Lo caixal del seny. edia, 1 acte.	
A la lluna de Valencia, c., 2 actes.	1'50	Flor de Té, sarsuela, 3 actes.	
Als peus de vosté, joguina, 1 acte.	1	La Viudeta, monólech.	
La herencia del oncle Pau, c., 4 a.	2	Lo senyó Nadal, edia. en 3 actes.	
Los tres toms; quadro costums, l.	1	Al quarto de la senyora, m.	
De tauladas en amunt, s., 1 acte.	0'50	Las Cantonadas, monólech.	
La mort de Aníbal, tragedia, 1 a.	1	La filla del marxant.	
La festa del adroguer, s. 1 acte.	1	Las bonas festas, c. de costums 1 a.	
Un embolich de cordas, c., 2 a.	1'50	Camándulas, comedia en 1 acte.	
Lo timbal del Bruch, drama, 4 a.		Lo Senyor Batlle, edia. en 3 actes.	
Lo Mestre de Minyons, q., 1 acte.	1	Entreacte, monólech en prosa.	
Entrar per la finestra, c., 1 acte.	0'50	Menudalla, poesias.	
Matrimonis á Montserrat, s., 2 a.	1'50	Lo geni del mal, drama en 3 actes.	
La llupia, joguina, 1 acte.	0'50		

